

GAZIANTEP UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Journal homepage: <http://dergipark.org.tr/tr/pub/jss>

Araştırma Makalesi • Research Article

Türk Siyasal Hayatında Yeni Türkiye Partisi (1961-1973)

New Turkey Party in the Turkish Political Life (1961-1973)

Abdullah Kutalmış YALÇIN^{a*}

^a Dr. Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü, Düzce / TÜRKİYE
ORCID: 0000-0003-3176-6749

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 14 Temmuz 2021

Kabul tarihi: 13 Eylül 2021

Anahtar Kelimeler:

Ekrem Alican,

Yusuf Azizoğlu,

15 Ekim 1961 Genel Seçimleri,

Buğday başağı

ARTICLE INFO

Article History:

Received July 14, 2021

Accepted September 13, 2021

Keywords:

Ekrem Alican,

Yusuf Azizoğlu,

General Elections of October 15, 1961,

Wheat ear

ÖZ

Bu çalışmada 27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesi sonrasında askeri vesayet yönetiminin üstü kapalı desteğiyle 13 Şubat 1961 tarihinde kurulan Yeni Türkiye Partisi (YTP) incelenmiştir. Demokrat Parti (DP)'nin geride bıraktığı siyasi boşluğu doldurmak için kurulan YTP, 1961-1973 yılları arasında Türk siyasal hayatında varlık göstermiştir. AP ile aynı seçmen kitlesinin desteğine ihtiyaç duyan YTP, 15 Ekim 1961 Genel Seçimleri hariç bu amacına ulaşamamıştır. Ardından Adalet Partisi (AP), 10 Ekim 1965 Genel Seçimlerinde söz konusu boşluğu tam olarak doldurmuştur. Buna rağmen YTP, 1961-1965 arası dönemde II. İnönü Hükümeti'nde ve bu dönemin sonunda kurulan seçim hükümetinde koalisyon ortağı olmayı başarmıştır. YTP Kurucu Genel Başkanı Ekrem Alican ise Planlı Ekonomiye Geçiş Dönemi'nde ekonomiden sorumlu başbakan yardımcısı sıfatıyla ülkemize önemli hizmetlerde bulunmuştur. Süleyman Demirel'in AP lideri seçilmesi ve akabinde AP'nin tek başına iktidar olduğu 1965-1969 arası dönemde ise YTP'nin bölgesel bir parti niteliğine büründüğü çalışmamızda tespit edilmiştir. Partinin zayıflamasında Alican'ın çağdaşı olan siyasi liderlerin aksine popülist siyaset yapmaktan uzak durması, başka partilerle birleşilmesi gerektiği fikrinin YTP içinde sürekli tartışılması, parti içi hizipler, Alican'ın Millî Birlik Komitesi (MBK) döneminde bakanlık yapmış olması ve Cemal Gürsel'le olan ilişkisi ve CHP ile kurulan koalisyon hükümeti etkili olmuştur. Çalışmamızda kitap formundaki ana eserlerin yanı sıra süreli yayınlar ve YTP'nin tüzüğü, parti programı, seçim beyannameleri kapsamlı olarak incelenmiştir.

ABSTRACT

New Turkey Party (YTP), which was founded on February 13, 1961 with the implicit support of the military tutelage regime after the Military Intervention of May 27, 1960, is examined in this study. YTP, which was established to fill the political vacuum left behind by the Democrat Party (DP), made its presence felt in the Turkish political life from 1961 to 1973. Needing the support of the same electorate as the AP (Justice Party), YTP failed to achieve this goal except for the General Elections of October 15, 1961. Later, AP filled this vacuum in the General Elections of October 10, 1965. Nevertheless, YTP succeeded to be a coalition partner in the 2nd İnönü Government between 1961 and 1965 and in the election government formed at the end of this period. YTP Founding Chairperson Ekrem Alican, on the other hand, provided important contributions to Turkey as a deputy prime minister responsible for the economy during the period of transition to a planned economy. It is determined in this study that YTP became a regional party in the period between 1965 and 1969, when Demirel was elected as the leader of the AP and then AP came to power alone. The fact that Alican avoided populist politics contrary to his contemporaries, that the idea of uniting with other parties was constantly discussed within the YTP along with intra-party factions, that Alican served as a minister during the National Unity Committee (MBK) period and his relationship with Cemal Gürsel and the coalition government founded with the CHP was effective in the weakening of the party. In addition to the main writings in book form, periodicals and YTP's bylaws, party program and election manifestos were examined in detail in this study.

* Sorumlu yazar/Corresponding author.
e-posta: kutalmisyalcin@duzce.edu.tr

EXTENDED ABSTRACT

The New Turkey Party (YTP) was established in 1961 in order to fill the political vacuum left by the Democrat Party (DP) in the process of transition to democracy after the coup d'état of May 27, 1960, and existed in Turkish political life until 1973. The Founding Chairperson of YTP is Ekrem Alican, a former Finance Minister of the transition period and a former Kocaeli Deputy of DP. Alican is an experienced figure who gained the support of the military tutelage regime due to his close relationship with the President of the National Unity Committee (MBK) Cemal Gürsel during the foundation process of YTP. YTP, on the other hand, is in the position of an elite-based pluralist center party with a limited target group that does not have rigid ideological lines, of which pace of change in terms of Chairperson is much higher than other political parties of its contemporaries.

YTP, refusing any members with far-right and far-left ideologies, participated in all general elections held between the coup d'état of May 27, 1960 and the Memorandum of March 12, 1971. However, YTP had a continuous dramatic downward trend with the exception of the October 15, 1961 General Elections, which was the first election experience for the party. Because, the party won 65 deputies with 13.7% of the votes in the first general elections participated in, received 3.7% of the votes on October 10, 1965 and won 19 deputies, and had the opportunity to be represented in the Parliament with 6 deputies with 2.2% of the votes on October 12, 1969.

In this process, it was observed that the support of the former DP voters was needed by the YTP, as well as the AP (Justice Party), which was founded under the leadership of Ragıp Gümüşpala, and after which Süleyman Demirel was elected as the Chairperson after Ragıp Gümüşpala's sudden death. AP, which was established with the aim of reaching the same electorate, received 34.8% of the votes in the General Elections of October 15, 1961. In the General Elections of October 15, 1961, AP received limited support from the voters, and YTP gained more limited support.

AP, led by Süleyman Demirel, reached 52.9% of the votes in the General Elections of October 10, 1965, and came to power without the support of a coalition partner and filled the post-DP political vacuum. Therefore, it is an important finding in this study that YTP reached its founding purpose only in a very limited way during the General Elections of October 15, 1961. The disappointing result obtained by YTP in the General Elections of October 10, 1965 caused Ekrem Alican to leave the Chairmanship of YTP as well. However, YTP found the opportunity to be represented in the Council of Ministers as well as the Parliament in the 2nd İnönü and 4th İnönü governments, which were established between 1961 and 1965. YTP succeeded to be a coalition partner in the 2nd İnönü Government and in the election government formed at the end of this period. Alican made significant contributions to this government, which was established during the transition to a planned economy, as the Deputy Prime Minister responsible for the economy. YTP cabinet members serving in the government of the 2nd İnönü Government are Deputy Prime Minister responsible for economic affairs, Ekrem Alican; Minister of State, Raif Aybar; Minister of Health and Social Assistance, Yusuf Azizoğlu; Minister of Agriculture, Mehmet İzmen; Minister of Transport, Rifat Öçten; and Fahrettin Kerim Gökay, who was appointed as Minister of Development and Housing.

While the period between 1961 and 1965 was more successful in terms of YTP, when compared to other periods when the party was represented in the Parliament, it was determined that the YTP turned into a regional party in the period between 1965 and 1969, when Demirel was elected as the AP leader and then the AP came to power alone. Unlike the political leaders of his contemporaries, Alican's avoidance of populist political discourse was also effective in the weakening of the party. This approach adopted by Alican prevented him from becoming a charismatic leader. In addition, Alican's withdrawal from the Chairmanship after the General Elections of October 10, 1965 further weakened the party. Although Alican was an educated, experienced and well-equipped leader, his ministry during the MBK (National Unity Committee) period, his relationship with Cemal Gürsel, the coalition established with the CHP and the charismatic personality of Süleyman Demirel weakened the YTP and caused the decision being taken to terminate the Party and the remaining core members to join the AP. Other reasons for the weakening of the party are the continuous discussions within the YTP of the idea that it should be united with other parties and the intra-party factions.

After Alican's period, the leadership passed to İrfan Aksu in 1966, then to Yusuf Azizoğlu in 1968, then to Hasan Tahsin Banguoğlu in 1970, and finally to Nihat Doğan in 1971. This situation brought the party closer to a more pluralistic structure in the following years. However, the union proposals from the Republican Villagers Nation Party (CKMP) were rejected, the union proposals from the YTP base with AP were inconclusive during the Aksu period after Alican, and it was observed that the members of the Chairmanship Council resigned by reacting these situations. The Aksu term was naturally a period in which YTP fulfilled its opposition duty in the Parliament. During the Azizoğlu term, although an effort was made in order to strengthen the party by transferring some important politicians to YTP, this situation did not affect the election results and YTP continued to give the appearance of being a regional party. In the Tahsin Banguoğlu term, the idea of uniting with the Reliance Party (GP) and the Nation Party (MP) was put forward by the party senior management. This idea is a pragmatic initiative. However, Banguoğlu resigned from the Chairmanship and YTP membership and joined the GP when the party grassroots did not support the idea. After Banguoğlu, Nihat Doğan was elected as the Chairperson in the chaotic process in which the Memorandum of March 12, 1971 was issued. During Nihat Doğan's term, the idea of uniting with the AP, which was discussed before, became a necessity due to the fact that the YTP was a political party that lost its ability to organize and represent. Later in 1973, the YTP was dissolved by the decision of the congress and the remaining cores joined the AP. In this way, YTP played its part in the Turkish political life as an important case demonstrating that political parties established with the tacit support of the military tutelage administration could not gain a permanent place in the Turkish political life.

Giriş

27 Mayıs 1960 Askerî Darbesi, Türk siyasi hayatını baştan sona değiştiren önemli gelişmelere neden olmuştur. Oluşturulan askerî yönetimin ardından Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosundan oluşan iki meclisli bir yapı kurulmuştur. Yeni Türkiye Partisi'nde (YTP), 27 Mayıs 1960 Darbesi'yle başlayıp 15 Ekim 1961 tarihinde yeniden genel seçimlerin yapılarak yönetimin Millî Birlik Komitesi (MBK) tarafından sivil siyasetçilere devredilmesiyle sonuçlanan ara rejim döneminde temelleri atılan siyasi bir partidir. Bu yönüyle YTP'nin kuruluşuna, Cumhuriyet Dönemi'nin ilk askerî darbesi olan 27 Mayıs 1960 Darbesi sonrası yaşanan gelişmeler zemin hazırlamıştır. MBK, Demokrat Parti (DP) dönemi uygulamalarının toplumu sürüklediği büyük sorunların aşılması için darbeyi yaptığı savını ileri sürerek devlet yönetimine el koymuştur. 12 Eylül 1980 Darbesi'nin aksine düşük rütbedeki subaylar tarafından yapılan bu darbeye, darbenin nedeni DP'nin uyguladığı politikalara bağlanarak MBK tarafından kurulan geçiş dönemi yönetimine meşruiyet kazandırılmaya çalışılmıştır. Yaşanan bu süreçte siyasetin, siyaset dışı aktörler tarafından dizayn edildiği görülmüştür. Ara rejim döneminde YTP Kurucu Genel Başkanı Ekrem Alican'ın ise Maliye Bakanlığı görevinde bulunduğu görülmektedir. Bu dönemde kendisi Cemal Gürsel'in yakından tanıdığı tecrübeli bir bürokrat ve DP'li eski bir milletvekilidir.

Kurucu Meclisin kurulmasının ardından 13 Ocak 1961'de siyasi parti faaliyetlerine konulan yasaklar kaldırılmıştır. Kurucu Meclis 6 Ocak 1961 tarihinde emekli Orgeneral Fahri Özdilek tarafından açılmıştır. Ancak daha sonra Meclis başkanlığına emekli General Kâzım Orbay seçilmiştir. Açılmasının ardından hızla çalışmalarına başlayan Meclis, 9 Ocak 1961'de yeni bir anayasa hazırlanması için bir Anayasa Komisyonu kurmuştur. (Özgişi, 2012, s. 45-46) 12 Ocak 1961 tarihinde ise askerî yönetim tarafından siyasi partilerin kurulmasına yeniden izin verilmiştir. Böylece YTP yeniden demokrasiye geçiş sürecinde, DP'nin bıraktığı siyasi boşluğu doldurmak amacıyla 1961 yılında kurulmuş ve Türk siyasal hayatında 1973 yılına kadar varlık göstermeye başlamıştır. Aşırı sağ ve aşırı sol ideolojilere sahip üyelere kapalı olan YTP, 27 Mayıs 1960 Darbesi ve 12 Mart 1971 Muhtırası arasında yapılan tüm genel seçimlere katılmıştır. YTP, katı ideolojik hatlara sahip olmayan, Genel Başkan değişim hızının çağdaşı olan diğer siyasi partilere oranla çok daha yüksek olduğu, elit temelli sınırlı kitle hedefli çoğulcu bir merkez partisi konumunda çalışmalarını yürütmüştür.

Bu sırada yeni bir anayasa hazırlanması için yapılan çalışmalarda tamamlanmıştır. Ara rejim döneminde çalışmaları yürütülen yeni anayasa¹ ise 9 Temmuz 1961 tarihinde yapılan

¹ 9 Temmuz 1961'de halkoylamasına sunulan ve "Evet" oyu alarak kabul edilen anayasa ile birlikte Türkiye'de Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosundan oluşan çift meclisli dönem başlayacaktı. Millet Meclisi üyeleri 4 yılda bir seçilecek ve 450 kişiden oluşacaktı. Cumhuriyet Senatosu üyeleri ise 150 kişiden oluşacak, MBK üyeleri hayat boyu senatör olacaktı. Bu iki meclis Büyük Millet Meclisini meydana getirecekti. Cumhurbaşkanı ise Büyük Millet Meclisinin üçte iki çoğunluğuyla 7 yıllığına seçilecekti. Başbakan, cumhurbaşkanı tarafından atanacaktı. Yeni Anayasa'yla birlikte yasaların Anayasa'ya uygunluk açısından denetleyecek olan bir Anayasa Mahkemesinin kurulması kabul edildi. Böylece yasamanın yargı yoluyla denetimi hususunda önemli bir adım atıldı. 1961 Anayasası'yla ifade, basın, düşünce özgürlüğü ve örgütlenme hakkı gibi konularda liberal bir anlayışla yeni düzenlemeler yapıldı. Anayasa'nın 111. Maddesiyle Bakanlar, Genel Kurmay Başkanı ve Silahlı Kuvvetler temsilcilerinden oluşan Millî Güvenlik Kurulu kurulması kararı alındı. Millî Güvenlik Kurulu, millî güvenliğe ilişkin hususlarda hükümete yardımcı olmak için tavsiye kararları alacaktı. Kurulun başkanı cumhurbaşkanı olacak, cumhurbaşkanının olmadığı zamanlarda ise kurul, başbakanın başkanlığında toplanacaktı. Böylece yüksek ordu kademesi, millî güvenlik gibi muğlak bir kavram üzerinden, hükümetin aldığı kararlarda "tavsiye" niteliğinde de olsa söz sahibi olacaktı. Bkz. Feroz Ahmad, *Modern Türkiye'nin Oluşumu*, Kaynak Yayınları, İstanbul 1999, s. 155-156.

referandum neticesinde yürürlüğe girmiştir ve 12 Eylül 1980 Darbesi'ne kadar yürürlükte kalmıştır. 1961 Anayasası'nın siyaset kurumu ve sivil toplum açısından yeni bir özgürlük ortamı sağladığı kabul edilmiştir. Ancak bu gelişmelere rağmen 16 Eylül 1961'de Maliye bakanı Hasan Polatkan ve Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve 17 Eylül 1961'de ise Başbakan Adnan Menderes'in idamları infaz edilmiştir. 1961 yılında ise YTP ilk seçim deneyimi olan 15 Ekim 1961 genel seçimlerine girmiştir.

Yeni Türkiye Partisinin Kuruluşu

Siyasi partiler 19. yüzyılda seçim kazanmak ve iktidarı ele geçirmek amacıyla ortaya çıkmış olan ve bu doğrultuda örgütlenen mekanizmalardır. (Heywood, 2017, s. 279) Herhangi bir siyasi parti amacına ulaşmak için iktidar mücadelesine katılarak rakipleriyle yarışmaktadır ve bu durum çok partili rejimlere özgüdür. (Çam, 2011, s. 416) Yeni Türkiye Partisinin (YTP) kuruluşu da ülkemizde çok partili siyasal hayatın kesintiye uğradığı bir sürecin ardından gerçekleşmiştir. 27 Mayıs 1960'ta Millî Birlik Komitesi (MBK) iktidara el koymuş ardından askerî vesayet yönetimi Meclisin feshedildiğini duyurmak suretiyle siyasi partilerin faaliyetlerini durdurmuştur. 13 Ocak 1961 günü ise siyasi partilere tekrar faaliyete geçme izni verilmiştir. (Demir, 1997, s. 8) YTP'nin kuruluşunun yanı sıra örgütlenmesi de siyasetin, siyaset dışı aktörler tarafından dizayn edildiği bu dönemde devam etmiştir. (Hamdemir ve Çelik, 2018, s. 716) YTP'nin kuruluşu 13 Şubat 1961 tarihinde yaklaşık beş aylık bir hazırlık sürecinin ardından gerçekleşmiştir. (Öncü, 1961, s. 1) 13 Şubat 1961 tarihinde Ekrem Alican, Raif Aybar ve İrfan Aksu Ankara Valisi İhsan Orgun'u ziyaret ederek kuruluş dilekçesini teslim etmiş ve 19.02.1961 günü YTP'de görev dağılımı yapılmıştır. Genel Başkanlığa Ekrem Alican, Genel Başkan Yardımcılığına Raif Aybar, Genel Sekreterliğe İrfan Aksu, Genel Sekreter Yardımcılıklarına İhsan Şerif Dura, Hasan Kangal ve Ertuğrul Alatl, yedek üyeliğe Celal Cündoğlu seçilmiştir. (Çolak, 1997, s. 35) Genel Başkan Alican daha önce MBK tarafından kurulan geçiş dönemi hükûmetinde Maliye Bakanı olarak da görev almış ve Cemal Gürsel'e olan yakınlığıyla tanınan bir bürokrattır. Bu yüzden YTP'nin kuruluşu aşamasında Gürsel önemli bir role sahip olmuştur. (Çavuşoğlu, 2018, s. 357) Alican kendi beyanatında bu tespitimizi,

Benimde parti kurmaya niyetim yoktu. Bir gün Cumhurbaşkanı beni çağırdı. Parti kurmamı istedi. Aksi hâlde, ya Bölükbaşı'nın Millet Partisinin ya da Adalet Partisinin tek başına iktidar olabileceğini, bunun ise beklenmeyen durumlar meydana getirebileceğini söyledi. Partiyi kurduktan sonra ben de, partilere giremeyeceklerin MBK tarafından belirlenmesini defaatle istedim. Olmayınca müracaat eden herkesi partime almak zorunda kaldım. (Çaylak ve Baran, 2017, s. 442)

ifadeleriyle doğrulamaktadır.

Alican'ın bu ifadeleri YTP'nin ilk etapta bir kitle partisine benzer şekilde sıradan üyelere kapılarını açtığını göstermiştir. (Duverger, 1993, s. 108) Kuruluş aşamasında Alican ve YTP kurucularının daha önce yaşadıkları Hürriyet Partisi (HP) deneyimi de etkili olmuştur. Çünkü 1958 yılında HP'nin Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ile birleşmesi nedeniyle 1960'a kadar siyasetten ve devlet idaresinden uzak kalan genç ve deneyimli bir kadro YTP çatısı altında birleşme imkânı bulmuştur. (Dağcı, 2003, s. 32) Bu kadro çoğunluğu itibarıyla Demokrat Parti (DP) yönetiminin baskıcı tutumu nedeniyle ve ispat hakkı nedeniyle partiden ayrılarak HP'yi kuran kadrodur. (Turgut, 1986, s. 449) Ayrıca YTP'nin kuruluşu Türkiye'de çok partili sistemin ve bu sistemin değişik türlerinin yeniden uygulanmaya başladığı bir döneme denk gelmektedir. (Hamdemir ve Çelik, 2018, s. 717) Bu süreçte YTP Türk siyasal hayatında DP'nin bıraktığı boşluğu doldurma aşamasında Adalet Partisinin (AP) yanı sıra önemli bir işlev gören ikinci parti konumunda olmuştur. Parti kurucuları arasında dönemin akademisyen isimleri de yer almıştır. (Alkan, 2015, s. 109-110) Akademisyenlerin yanı sıra daha sonra YTP'ye Adnan Menderes'in avukatları Talat Asal, Orhan Apaydın ve Menderes'in oğlu Yüksel Menderes de

katılmıştır. (Çavuşoğlu, 2018, s. 357) DP'nin bıraktığı siyasi boşluğun YTP tarafından doldurulmaya çalışıldığını ise bizzat YTP Genel Başkanı Alican'ın,

YTP'yi, DP tabanına güvenerek kurduğumuzu ve bu partinin başına geçerken bu tabanı etrafımıza toplamanın başlıca amacımız olduğunu hiçbir zaman inkar etmiş değildik. Ama bunun yanında pek önemli ve asli bir amacımız vardı ki, o da 27 Mayıs sonrası Türk siyasi yapısını yeniden kurarken bu siyasi yapının, geçmişteki siyasi mücadelelerde oluşmuş memleket aleyhine çok kötü sonuçlar doğurmuş soysuzlaşmalardan kurtarılması ve memleketin, çağdaş demokrasilerde hâkim hâle gelmiş, bilgiye, hoşgörüyü, yurt sevgisine, milli yararlar ve milli bütünlüğe dayalı bir siyasi tartışma ortamına kavuşturulması idi. (Dağcı, 2003, s.48)

ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Ancak YTP, DP'nin oy tabanını hedef alarak kurulmasına rağmen YTP'li yönetici elitlerden bazılarının daha önce 27 Mayıs dönemi bakanları arasında yer almış olması seçmen gözünde AP'nin YTP'den daha çekici hâle gelmesini sağlamıştır. (Bulut, 2007, s. 117-118) YTP'nin kurucular kurulunda ise İrfan Aksu² (Doktor-Eski Isparta Milletvekili), Ekrem Alican (Kurucu Meclis Üyesi-Eski Maliye Bakanı), Raif Aybar (Eski Bursa Milletvekili), Hikmet Belbez (Eski Bursa Milletvekili), Esat Eğilmez (Profesör-Avukat-Vali), Hasan Kangal (Avukat-Eski Tokat Milletvekili), Sırrı Öktem (Emekli Tümgeneral), Mithat San (Mühendis-Eski Bursa Milletvekili), Cahit Talas (Profesör-Eski Çalışma Bakanı) ve Aydın Yalçın (Profesör) yer almıştır. (Yeni Türkiye Partisi Tüzüğü ve Programı, 1963, s. 25-26) YTP'nin Genel İdare kurulu üyeleri³ ise Ekrem Alican, İrfan Aksu, Ertuğrul Alatlı, Raif Aybar, Rüknettin Birçe, Celalettin Cündoğlu, Hayri Domaniç, İhsan Şerif Dura, Esat Eğilmez, Hilmi Ergun, Fahrettin Kerim Gökay⁴, Hasan Kangal, Adnan Karaosmanoğlu, Mekki Keskin, Zeyyad Kocaemmi, Yusuf Kazancıoğlu, Mithat San, Emil Galip Sandalcı ve Aydın Yalçın'dan oluşmuştur. (Öncü, 15 Şubat 1961, s. 1) 24 Şubat 1961 tarihinde ise Genel İdare kurulunun boş olan iki üyeliğine Eski Erzincan Milletvekili Sadık Terinçek ve Eski Van Milletvekili Muhsin Görentaş seçilmiştir. Bu şekilde YTP'nin büyük kongreden sonraki en yetkili organı olan Genel İdare Kurulu tam anlamıyla teşekkül etmiştir. (Öncü, 25 Şubat 1961, s.1)

YTP'nin teşkilatlanma çalışmaları partinin resmî olarak kuruluşunun gerçekleştiği 13 Şubat 1961 tarihinde başlayarak yaklaşık 1 aylık kısa bir zaman dilimi içinde başta İzmir olmak üzere Afyon, Çanakkale, Bilecik, Sivas, Konya, Yozgat, Tunceli, Sakarya, Hakkari, Tokat, Kars, Erzincan, Kastamonu, Burdur, Amasya ve Erzurum dâhil toplam 18 ilde tamamlanmıştır. (Öncü, 12 Mart 1961, s.1) Partinin Ankara il teşkilatı ise 13 Mart 1961'de kurulmuştur. (Öncü, 14 Mart 1961, s.1) Ankara örgütlenmesinin yan ısıra İstanbul İl Başkanlığı görevini yürütmek üzere Genel İdare Kurulu Üyesi Prof. Fahrettin Kerim Gökay seçilmiştir. Böylece teşkilatlanma çalışmaları üç büyük ilde de tamamlanmıştır. Özellikle Ekrem Alican'ın Gökay'ı İstanbul İl Başkanı olarak tercih etmesi partinin İstanbul teşkilatına verilen önemi göstermiştir. (Öncü, 10 Mart 1961, s.5) Bu gelişmede Gökay'ın 1949-1957 yılları arasında İstanbul Valiliği ve Belediye Başkanlığı yaparak kazanmış olduğu yönetim tecrübesinin etkisi büyüktür. (Civelekler ve Önder, 2020, s.39)

YTP amblem olarak ise “buğday başağı” sembolünü tercih etmiş ve Yüksek Seçim Kuruluna (YSK) bunu tescil ettirmiştir. (Kılağız, 2007, s. 373) Bu sembolün kullanımı partinin

² İrfan Aksu 1966 yılında YTP Genel Başkanı seçilmiştir. bk. *Milliyet*, 19.10.1966, s.1.

³ Genel İdare kurulu ile ilgili daha detaylı bilgiler için bk. *Yeni Türkiye Partisi Tüzüğü ve Programı*, 1963, s.19-21.

⁴ Fahrettin Kerim Gökay'ın Genel İdare kurulunda yer almasına rağmen kurucular kurulu içinde yer alamamasının nedeni o dönemde yurt dışında bulunmasından dolayıdır. bk. *Öncü*, 14 Şubat 1961, s.5.

kapsama alanına köylü sınıfını almak istediği izlenimini doğurmaktadır. Ancak aynı zamanda buğday başağı verimliliği ve bereketi sembolize etmektedir. (Alkan, 2015, s.110) Amblem Türk ziraatinin kalkındırılmasını, medeniyet, ekonomik refah ve vatandaşlara yeni iş sahalarının açılmasını kendisine başlıca amaç edinen bir siyasi parti olarak YTP'yi seçmen karşısına çıkarmıştır. (Çolak, 1997, s. 70) YTP seçim sloganı olarak ise “Ne sol ne sağ;orta yol”, “Sol sağ deme, sonra gelirsın oyuna”, “Oy isteyen çok olur iş yapan az olur”, “Kul şaşar, oy şaşmaz” gibi iddialı olmaktan uzak sloganları tercih etmiştir. (Kılağız, 2007, s. 373)

YTP'nin kuruluş aşamasının basındaki yansımaları takip edildiğinde ise ilk etapta partinin medya desteği sağladığı düşünülmektedir. Çünkü kuruluş aşamasında YTP'nin Öncü gazetesiyle olan ve organik bir bağ olarak nitelendirilecek durumu gazetenin yayınları üzerinde yapılan incelemeden ortaya çıkmaktadır. Ekrem Alican'ın Öncü'de yer alan 11 Haziran 1961 tarihli yazıları ve Öncü'nün YTP ile ilgili haberleri sıklıkla sütunlarına taşınması bu algının oluşmasına neden olmaktadır. Bu durumun söz konusu olması üzerine gazetenin o dönemki imtiyaz sahiplerinden Nilüfer Yalçın konuya açıklık getirmeye çalışmıştır:

...Bu kanaat Öncü şirketi hissedarlarıyla YTP mensupları arasındaki ilgiden ve bir de gazetemizin bu seçimlerde YTP haberlerine daha geniş yer veren yayınlarının yanlış anlaşılmasından ileri gelse gerektir. YTP Genel Başkanı Alican'ın bir münasebetle bahsettiği beyan ettiği gibi Öncü bu parti tarafından çıkarılan resmî bir organ değildir.” (Şahin, 2020, s. 259)

Beyanat bu şekilde olsa da bu algının nedeni kanaatimizce Aydın Yalçın'ın gazetenin başyazarı ve aynı zamanda YTP'nin kurucularından⁵ biri olmasından dolayıdır. (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivleri, 30-1-0-0/48-286-1, 13.02.1961-00-00-0000) Her ne kadar Öncü gazetesinin ilk dönemlerindeki yayın politikasında YTP için pozitif bir tutum sergilense de imtiyaz sahiplerinin değişmesiyle birlikte gazetede çıkan sonraki dönem yazılarda Alican ve YTP'ye yönelik eleştirel söylemin yer almaya başladığı görülmüştür. Bu durumla ilgili Öncü gazetesi son dönem yöneticilerinden Müşerref Hekimoğlu kendi tespitlerini,

Yeni Türkiye Partisi'nin kuruluş günlerini hatırlıyorum. Yeni Türkiye adı çok sıcak gelmişti bana. Yeni bir Türkiye yaratmak için politika hayatımıza yeni bir program, yeni sloganlar,yeni kavramlar getiren bir parti düşünmüştüm. Statükocu partilerin karşısında, yeni sesler duyuran, ileriye çevrik bir parti. Parti Genel Başkanı, ihtilal hükümetinin ilk Maliye Bakanıydı. Yanında politika dürüstlüğüyle tanınmış arkadaşları. Ama bu kadarı yetmiyor. Nitekim seçim sürecinde bu parti de eski metotlarla çıktı karşımıza. Yeni bir şey söylemedi. Yeni bir isim getirmede, aynı okulda yetişmiş politikacılara kapısını açmaktan çekinmedi. Seçimden sonraki süreyi de iç çekişmelerle geçirmek zorunda kaldı. Alican'ın hükümet programına ait konuşması dışında Yeni Türkiye adına yakışı hiçbir şey duymadık bu partiden. (Şahin, 2020, s. 269-270)

sözleriyle ifade etmektedir.

Bu tespitler ışığında YTP ile Öncü gazetesi arasında organik bir bağ kurulduğu algısının oluşmasına rağmen YTP'nin sivil toplum bağı kurduğu bir örgütlenme ve yayın organı bulunmamaktadır. (Altınbaş, 2021, s. 84)

Tüzük-Program-Beyanname ve İlke, Amaçları Kapsamında YTP Tipolojisi

Siyasi partiler doğdukları toplumdan bağımsız incelenemeyen organizasyonlardır ve her siyasi parti bulunduğu ülkeye özgü coğrafi, tarihi, ekonomik, sosyal ve ideolojik koşulların etkisi altındadır. (Özbudun, 1964, s. 32) Bu yüzden siyasi partiler içinde buldukları topluma göre konumlanmıştır. (Karakoç, 2017, s. 28) Türkiye'deki siyasi partilerde dünya genelinde olduğu gibi benzer işlevleri yerine getirmektedir ancak siyasi partiler arasında bariz farklar

⁵ YTP kurucular kurulu ile ilgili daha detaylı bilgiler için bk.Ek 1.

olduğu da görülmektedir. Bu durumu o partinin kurucuları, milletvekilleri, seçmenleri, örgütleri ve ideolojisi meydana getirmektedir. Bölgesel ve tarihsel durumlar ise partilerin tutum ve davranışlarını değiştirebilmektedir. (Çam, 2020, s. 439) YTP'nin kurumsallaşmaya başladığı yeni dönemde de buna benzer gelişmeler yaşanmış ve Türkiye'de parti sistemi bağlamında çok partili sistemin değişik türleri uygulanmıştır. Ayrıca bu dönemde adi çoğunluğa dayalı seçim sisteminden nispi temsil sistemine geçilmiştir. (Hamdemir ve Çelik, 2018, s. 716-717) Bu süreçte M. Duverger'in "Parti sistemleri ve seçim rejimi birbirinden ayrılmaz iki olgudur." ifadesi YTP analizinde önem kazanmaktadır. Çünkü 27 Mayıs 1960 Darbesi hafızalara kazınan ulusal bir gerçektir ve darbenin etkisiyle Türkiye'de seçim sistemin yanı sıra parti sisteminin de değiştiği görülmüştür. (Çam, 2011, s. 501-502) YTP'nin Mecliste varlık göstermeye başladığı ve koalisyon ortağı olduğu 1961-1965 arası dönem Blondel'in iki buçuk parti sistemi adını verdiği sistemin, YTP'nin seçimlere katılmaya devam ettiği 1965-1969 arası dönem ise Sartori'nin Mecliste altı ayrı siyasi partinin bulunması nedeniyle sınırlı çoğulcu özelliğe sahip çok partili sistemin bir örneği olmuştur. (Hamdemir ve Çelik, 2018, s. 719)

Parti sistemi ve seçim rejimi değerlendirmelerinin yanı sıra siyasi partilerin sınıflandırılması bu aşamada değinilmesi gereken bir diğer önemli konudur ve siyasi partilerin türleri, sınıflandırma esnasında ele alınan kıstasa göre değişiklik göstermektedir. Örneğin Duverger siyasi partilerin örgütlenmesini, Neumann ise işlevlerini dikkate alan sınıflandırmalar geliştirmiştir. (İba, 2019, s. 33) Böylece günümüzde parti türlerini sınıflandırmaya çalışan zengin bir literatür oluşmuştur. (Gunther and Diamond, 2003, s.167) Ancak Türkiye'de siyasi partilerin tipolojisi incelendiğinde tek bir tipoloji tarafından açıklanması güç parti yapılarının hâkim olduğu görülmektedir. Bu bağlamda bir değerlendirme yapıldığında YTP ile ilgili saf bir model bulma ihtimali öncelikle zayıftır. Çünkü her siyasi partinin tipolojisi farklı kavramsal ve analitik modellere dayanmaktadır. Ancak partiyle ilgili ulaşılabilen bilgiler ışığında YTP'nin hangi yöne doğru gelişme gösteren bir siyasi parti olduğu anlaşılmalı çalışılmıştır. (Aykutalp, 2018, s. 94) Bunun için ilk etapta parti tüzüğü incelenmiştir. Çünkü tüzükler parti içi disiplinin tesisi noktasında gerekli disiplin kurallarının yer aldığı metinlerdir. (Altınbaş, 2021, s. 85) 1963 tarihli parti tüzüğünde YTP'nin amacının,

... Vatandaşın serbest düşünce ve hareketlerine imkan veren demokratik hayat tarzını ve insanlık şerefini korumak suretiyle vatandaşın refah ve saadetini en başarılı bir şekilde tahakkuk ettirmek, Totaliter zihniyetten uzak, Anayasa düzeni içinde ferdi hürriyete müstenit içtimai ahenk ve muvazeneyi gerçekleştirmek, şahsiyetlerini ve kabiliyetlerini tam olarak gerçekleştirebilmek için vatandaşların fırsat eşitliğine sahip olmalarını sağlamak, ileri insanlık topluluğunun ve batı uygarlığının hakiki bir üyesi olarak ve Atatürk devrimlerine sadık kalarak Türk milletinin dünyadaki yerini almasını temin etmek... (Yeni Türkiye Partisi Tüzüğü ve Programı, 1963, s.3)

olduğu görülmüştür.

1961 tarihli Parti Tüzüğü'nde ise Genel İdare Kurulunun büyük kongreden sonraki en yetkili organ kılındığı görülmekte ve tüzükteki hükümlere göre her seçim bölgesi için bölgenin çıkarmakta olduğu milletvekili sayısının %20'si kadarının Genel Merkez tarafından tespit edileceği belirtilmiştir. (Yeni Türkiye Partisi Tüzüğü ve Programı, Nebioğlu Yayınevi, 1961, s.17-18) Bu tüzükte parti üyeliği için ise 3. maddenin d fıkrasında "aşırı sağcı ve aşırı solcu ideolojilere saplanmamış olmak" partiye giriş şartlarından biridir. Madde 8'de üyelik ödevleri başlığı altında ise a bendinde "kanuni hükümler dahilinde taahhüt ettikleri aidatı ödemek" üyelerin ödevleri olarak yer almaktadır. Madde 4'te ise "Üçüncü maddedeki şartlara haiz olup da Partiye girmek isteyen her vatandaş, ikametgâhının veya iş yerinin bağlı bulunduğu ilçedeki Parti İlçe İdare Kuruluna iki partili üye tarafından imzalanmış bir giriş beyannamesi verir..." hükmü yer almaktadır. (Yeni Türkiye Partisi Tüzüğü ve Programı, Nebioğlu Yayınevi, 1961, s.3-6) Bu noktada kesin bir taahhütname imzalanması ve yıllık bir aidat ödenmesini kapsayan kayıt mekanizmasının kitle partilerine özgü bir mekanizma olduğu ve bir kitle partisindeki en

çok kullanılan yöntemin giriş beyannamesi sistemi olduğu belirtilmelidir. (Duverger, 1993, s. 115)

YTP'nin kurumsal yapısını teneffüs edebilmek için parti tüzüğünün yanı sıra siyasi partilerin geleceğe ilişkin beklentilerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayan iki önemli bileşen olarak parti programı ve seçim beyannameleri de incelenmiştir. Ancak kimi zaman siyasi partilerin seçim beyannamesi yayımlamadığı da görülmektedir. Bu bağlamda YTP'nin 1965 ve 1969 Genel Seçimleri öncesi Seçim Beyannamesi yayımladığı ancak 1961 Genel Seçimleri öncesinde bir seçim beyannamesi yayımlamamayı tercih ettiği anlaşılmıştır. (Arklan ve Tanacı, 2020, s. 2) İdeolojik hiçbir argümana yer verilmeyen YTP'nin 1965 tarihli Seçim Beyannamesi'nde öne çıkan başlıklar ise 1961-1965 döneminin muhasebesi, 1965-1969 yeni dönemi için düşünülenler, siyasi sistemle ilgili görüşler, çoğunluk sisteminin mahzurları, ekonomik sisteme ilişkin görüşler, yetersiz plan ve program uygulamalarının doğurduğu sonuçlar, beş yıllık plan, planın uygulanmasıyla ilgili görüşler, dış ticarete temel ilkeler, toprak reformu, petrol politikası, sosyal meselelerle ilgili görüşler, eğitim politikası, gençliğimizin meseleleri, dış politika ve Türk Silahlı Kuvvetleridir. (Yeni Türkiye Partisi Seçim Beyannamesi, 1965) YTP'nin 1969 Seçim Beyannamesi ise 12 Mart 1971 Muhtırası'na giden kaotik bir süreçte yazılmıştır ve beyannamede ülkenin içinde bulunduğu ortam siyasi bir buhran olarak görülmüştür. Buhranın temel sebebi ise YTP'ye göre iktidar ve ana muhalefet partilerinin Atatürk ilkelerinden uzaklaşmış olmalarıdır. (Yeni Türkiye Partisi, 1969 Seçim Bildirisi, s.2) Beyannamede işlenen konular rejim anlayışımız, devlet idaresi, millî şuur, milletle konuşma, serbest seçim, idare ıslahatı, halk hizmetleri, doğu kalkınması, toprak davası, tarım ve verim, tarım kredileri, fiyat politikası, orman davası, sanayileşme, para politikası, sosyal güvenlik, sosyal adalet, dinî hayat, millî eğitim, üniversite reformu, sağlık hizmetleri, millî savunma ve dış politika başlıklarını taşımıştır. (Yeni Türkiye Partisi, 1969 Seçim Bildirisi) İki beyanname karşılaştırıldığında ise ikinci beyannamede kalkınma, büyüme, dış ticaret ve ekonomiden daha çok tarımsal politikalara odaklanıldığı görülmektedir. Parti programındaki temel görüş ve ana amaç ise

...Milletimizin hür ve müreffeh bir toplum hâline gelebilmesi, her şeyden önce iktisadi gelişme meselesini sağlam bir temele bağlamasıyla mümkündür. Bu sebeple, iktisadi kalkınmayı yalnız millî refahı araştırmaya yarayan bir olay değil, fakat hür ve ileri bir Türkiye'nin temel taşlarından biri olarak görüyoruz. İktisadi gelişme partimizin temel prensibidir. İktisadi bünyemizi modernleştirme, fert başına düşen geliri artırma, vatandaşlarımıza geniş iş sahaları açarak yüksek bir çalışma ve iş seviyesi yaratma, takip edeceğimiz politikanın ana hatlarıdır... (Yeni Türkiye Partisi Tüzüğü ve Programı, 1963, s.35-36)

olarak belirlenmiştir.

YTP'nin 27 Mayıs 1960 Darbesi'ne bakış açısı ise parti programında ifade edilmektedir:

...27 Mayıs 1960 hareketi Demokrat Partili büyük vatandaş kitlesine karşı değil, bu partiyi 1946 yılındaki kuruluş gayelerinden uzaklaştıran ve bu surette memlekette şahsi idarelerini kurmaya çalışan mahdut liderler kadrosuna karşı yapılmıştır. Yine bu hareket herhangi bir siyasi teşekkülü zorla iktidara getirmek gibi bir zorba fikri, ilk günden itibaren şiddetle reddetmiştir. Hareketin meşruiyetinin en kuvvetli teminat unsurlarından biri bu tarafsızlık felsefesidir. (Yeni Türkiye Partisi Tüzüğü ve Programı, 1963, s.31)

YTP aynı zamanda dönemin siyasi atmosferi içinde Devlet Başkanı'nın tek dereceli seçimlerle doğrudan halk tarafından seçilmesi gerektiği fikrine yıllar önce parti programında yer veren bir siyasi yapılanma olmuştur. (Yeni Türkiye Partisi Seçim Beyannamesi, 1965, s.25) Partinin ideolojik hatlara sahip olmadığını ise parti programında yer alan "Biz; Türkiye'nin meselelerinin, yelpazenin şurasında burasında oturarak değil, Türk vatanının her köşesinde, o köşenin şartlarına uygun çalışmalar yapmak suretiyle çözümlenebileceği inancının topluluğuyuz. Bu sebeple de tam bir orta yol partisiyiz." (Yeni Türkiye Partisi Seçim Beyannamesi, 1965, s. 28) ifadelerinden daha net anlamaktayız.

Partide aday belirleme usulü ise partinin 1961 tarihli Tüzük'ünde "Genel İdare Kurulunca hazırlanacak yoklama talimatnamesine göre milletvekilleri adayları mahallindeki oy miktarına göre sıralama" şeklindedir. Merkez adayları ise Genel İdare Kurulunca belirlenmiştir. (Altınbaş, 2021, s. 85) Bu tüzükten adayların tespiti ve sıralama konusunda YTP'nin diğer partilerle karşılaştırıldığında parti içi demokrasiye aykırı ve oligarşik bir şekilde Genel İdare Kuruluna tam yetki verdiği anlaşılmaktadır. (Araslı, 1972, s. 167) Ancak bu usul daha sonra değiştirilerek ön seçim şekline dönüştürülmüştür. Parti bu şekilde daha çoğulcu bir yapıya eğilim göstermeye başlamıştır. YTP tüzüğünde yer alan "Parti Genel Başkanı partinin Genel İdare Kurulu tarafından kendi üyeleri arasından gizli oy ile ve salt çoğunlukla seçilebilmesi" hükmü ise parti liderinin değişimini kolaylaştıran bir hükümdür. Bu kapsamda liderlik 1966'da Ekrem Alican'dan İrfan Aksu'ya, sonrasında 1968'de Yusuf Azizoğlu'na, sonrasında 1970'te Hasan Tahsin Banguoğlu'na, son olarak da 1971'de Nihat Doğan'a geçmiştir. Bu durum partiyi sonraki yıllarda görece daha çoğulcu bir yapıya yaklaştırmıştır. (Altınbaş, 2021, s. 85) YTP'de Genel Başkan değişim hızının partinin çağdaşı olan diğer siyasi partilere oranla çok daha yüksek olması ise partiyi lider bazlı dönemsel bir ayrıma tutarak inceleme zorunluluğu doğurmaktadır.

YTP'de doğu ve güneydoğu hariç parti genel merkezi ve komiteler arasında kurulan ilişkilerin gevşek oluşu ise bölgesel örgütler üzerinde bir otorite kurulamamasına neden olmuş gözükmektedir. Bu yönüyle parti bir kadro partisi görünümüne yaklaşmaktadır. (Kapani, 2019, s. 183) YTP gerek disiplin gerek ideoloji yönünden zayıf tutumu ve esnek oluşu nedeniyle ise Neumann'ın bireysel temsil partisi gibidir. (Kapani, 2019, s. 186) Ancak partide ideolojik bir yatırımın olmaması, parti tabanında liderlik ve yerel elitlere dayanan bir iş birliğinin söz konusu olması ve partinin bölgesel olarak coğrafi bir alanda destek bulması durumu, YTP'yi diğer sınıflandırma girişimlerinden ayırarak Gunther ve Diamond'un geliştirdiği elit temelli parti sınıflandırmasına çok daha fazla yaklaştırmaktadır. Çünkü YTP girdiği tüm genel seçimlerde Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinden büyük oranda toplumsal destek sağlamayı başarmıştır. (Gunther and Diamond, 2003, s. 175) Görüldüğü üzere yapılan sınıflandırmalarda kullanılan kıstasların değişimi inceleme konusu olan siyasi partinin farklı bir tipolojiye kayması sonucunu doğurmaktadır. YTP üyeliğe kayıt mekanizması bakımından bir kitle partisi, genel merkez ve komiteler arasındaki ilişki yönünden bir kadro partisi, ideolojik yönden zayıf bağlar yönüyle bir bireysel temsil partisi ve yerel liderler ve liderlik arasındaki uyum yönüyle ise elit temelli bir parti gibi hareket etmektedir. Ancak partide Genel Başkan seçimi, Genel Başkan değişim hızının çağdaşı olan diğer siyasi partilere kıyasla çok daha hızlı oluşu, adayların belirlenme yöntemi ve Doğu Anadolu'daki nüfuzlu toprak sahiplerinin partinin hedef kitesinde barındırılması hususu YTP'nin nasıl işleyen bir parti olduğunun anlaşılması açısından çok daha hayati ve belirleyici olan fonksiyonlardır. Bu tespitlerin ışığında son kertede YTP'nin tipolojik olarak daha çok elit temelli sınırlı kitle hedefli çoğulcu parti tipolojisine karşılık geldiği tespit edilmiştir. (Altınbaş, 2021, s. 84-85)

Ekrem Alican Dönemi (19.02.1961 -15.10.1966)

YTP'de Genel Başkanlık görevinde en uzun süre bulunan siyasetçi partinin Kurucu Genel Başkanı Ekrem Alican'dır. Bizzat eşi Naciye Alican Ekrem Alican'ın siyaset yapma düşüncesi taşımazken 7 yıllık memuriyet görevinin ardından Adapazarı'nda ticaretle uğraşırken siyasete girdiğini ve onun 34 yaşında milletvekili seçildiğini aktarmaktadır. (Çevrimiçi, <https://medyabar.com/roportaj/2753213/40-soruda-ekrem-alican-ve-aÇiftçi-ZiraatÇidapazari>, Erişim Tarihi:18.01.2021, s. 5) Eşinin de belirttiği gibi ve parlamento albümünde yer alan

bilgilere göre kendisi 1950 Genel Seçimlerinde⁶ DP'den Kocaeli milletvekili seçilerek siyasi hayatına TBMM'de devam etmeye başlamıştır. (Çevrimiçi, https://www.tbmm.gov.tr/TBMM_Album/Cilt1-4.pdf, Erişim Tarihi:18.01.2021, s. 577) Alican 1960-61 yılları arası MBK tarafından kurulan 24.hükûmette Maliye Bakanlığı görevinde de bulunmuştur. (Çevrimiçi, https://www.tbmm.gov.tr/TBMM_Album/Cilt1-4.pdf, Erişim Tarihi:18.01.2021, s. 1645) Alican'ın Meclisteki faaliyetlerini dönemsel olarak Tablo 1'den net olarak görmekteyiz:

Tablo 1: Ekrem Alican'ın Meclis Faaliyetleri ile İlgili Bilgiler

	Seçim Çevresi	Seçildiği Parti	G.Seçim Tarihi	Yasama Dönemi	Görev yılları
1	Kocaeli	DP	14 Mayıs 1950	IX	1950-1954
2	Kocaeli	DP	2 Mayıs 1954	X	1954-1957
3	Sakarya	YTP	15 Ekim 1961	XII	1961-1965
4	Sakarya	YTP	10 Ekim 1965	XIII	1965-1969

Kaynak: Yukarıdaki tablo yazar tarafından çevrimiçi kaynaklardan faydalanılarak hazırlanmıştır. **bkz.**<https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/1923-2011-MVSecimleri-Tuik.pdf,s.259>, (Erişim Tarihi: 07.02.2021-[https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/milletvekillerimiz_sd.sonuc?p_donem=&adi=ekrem+alican&soyadi=&il=KOCAEL%DD&parti=DP&kelime=,TBMM Albümü Cilt:1-4., s.650,818,883](https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/milletvekillerimiz_sd.sonuc?p_donem=&adi=ekrem+alican&soyadi=&il=KOCAEL%DD&parti=DP&kelime=,TBMM%Albümü% Cilt:1-4.,s.650,818,883), (Erişim Tarihi: 07.02.2021).

Kurucu Meclis ise 21 Temmuz'da, seçimlerin 15 Ekim 1961'de yapılması kararını almıştır. (Milliyet, 22 Temmuz 1961, Sayı: 4005, s. 1) 16 Eylül 1961'de, darbenin ardından yargılanan ve idam cezasına çarptırılan eski Dışişleri Bakanı Fatih Rüştü Zorlu ve Maliye Bakanı Hasan Polatkan idam edilmiştir. Ertesi gün ise eski Başbakan Adnan Menderes'in idamı gerçekleştirilmiştir. (Milliyet, 17 Eylül 1961, Sayı:4062; Milliyet, 18 Eylül 1961, Sayı: 4063) Seçilmiş başbakan ve bakanlarının idam edilmesinden yaklaşık bir ay sonra 15 Ekim 1961'de genel seçimler yapılmıştır. Seçimlere AP, CHP, YTP ve Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi katılmıştır. Milletvekilleri seçimleri için 19.925.395 seçmenden 10.522.716'sı sandığa gitmiştir. Adalet Partisi 3.527.435 oy ile oyların %34,8'ini almış ve 158 milletvekilliği kazanmıştır. CHP 3.724.752 oy ile oyların %36,7'sini almış ve 173 milletvekilliği kazanmıştır. CKMP, 1.415.390 oy ile oyların %14'ünü almış ve 54 milletvekilliği kazanmıştır. YTP ise 1.391.934 oy ile oyların %13,7'sini almış ve 65 milletvekilliği kazanmıştır. 81.738 oy ile %0,8 oy alan bağımsızlardan hiçbiri milletvekilliğini kazanamamıştır.

YTP'nin tarihsel olarak en yüksek başarıya ulaştığı ve partinin katıldığı ilk genel seçim olan 15 Ekim 1961 Genel Seçimlerinin ardından YTP'nin oylarının devamlı surette azaldığı görülmektedir. Parti 15 Ekim 1961 Seçimlerinde 51 ilde seçime girmiş ve YTP Tüzüğü'nün 44. maddesine göre "Her seçimde partili adaylar, Genel İdare Kurulu tarafından hazırlanacak talimatname hükümleri dahilinde tespit olunur." hükümleri çerçevesinde seçimde 355 aday göstermiştir. Partinin 1961 Genel Seçimlerinde aday göstermediği iller ise Adana, Amasya, Antalya, Artvin, Bilecik, Çankırı, Çorum, İçel, Kırşehir, Manisa, Muğla, Nevşehir, Samsun, Sinop, Uşak ve Zonguldak'tır. Adayların sadece 6'sı kadın, 349'u ise erkektir. (Tuncer, 2012, s. 134-135) Alican'ın Genel Başkanlığı XII. Yasama döneminin tamamını ve XIII. Yasama Döneminin ilk yıllarını kapsamıştır. Kendisi, Genel Başkanlığı döneminde, YTP'yi 15 Ekim

⁶ YTP'nin katıldığı Genel Seçimler, Yerel Seçimler ve Senato Seçimleri bu noktadan itibaren dönemsel bazda YTP Genel Başkanlarının incelendiği başlıklar altında kronolojik sıraya uygun olarak değerlendirilecektir.

1961 ve 10 Ekim 1965 olmak üzere 2 genel seçim, 15 Ekim 1961 Senato Seçimi⁷, 7 Haziran 1964 ve 5 Haziran 1966 Senato Yenileme Seçimleri ve 17 Kasım 1963 Yerel Seçimlerine götürmüştür. (Tuncer, 2020, s. 111) YTP adaylarının 1961 Genel Seçimleri dönemindeki mesleki dağılımı ise Tablo 2’de yer almaktadır:

Tablo 2: 15 Ekim 1961 Genel Seçimlerine Katılan YTP’li Adayların Mesleki Profilleri⁸

Meslek	Kişi S.	Meslek	Kişi S.
Vali-Kaymakam	3	Diğer Kamu Görevlileri	15
Akademisyen	2	STÖ.-Meslek Odası Mensupları	7
Doktor-D.Tabibi-Veteriner-Eczacı	19	Madenci	1
Avukat-Hukukçu	96	Ev Kadını	1
Mühendis-Müteahhit-Mimar	30	Çiftçi-Ziraatçı	35
Maliyeci-İktisatçı-Bankacı-Muh.	14	İşçi-Sendikacı	5
Gazeteci-Yazar	10	Serbest Meslek Grubu	15
Öğretmen	5	Sanatkar	1

Kaynak: Erol Tuncer, 1961 Seçimleri, Tesav Yayınları, Ankara 2012, s.136.

Milletvekili adaylarının tespiti ve sıralama konusunda ise YTP’nin diğer partilerle karşılaştırıldığında parti içi demokrasiye aykırı olarak ve oligarşik bir şekilde Genel İdare Kuruluna tam yetki verdiği 1961 tarihli parti tüzüğünden anlaşılmıştır. (Araslı, 1972, s. 167) 15 Ekim 1961 Genel Seçim sonuçlarını Tablo 3’ten takip etmekte mümkündür:

Tablo 3: 15 Ekim 1961 Genel Seçim Sonuçları

Parti	Oyu	%	Milletvekili
CHP	3.724.752	36,7	173
AP	3.527.435	34,8	158
YTP	1.391.934	13,7	65
CKMP	1.415.390	14	54
Toplam	10.059.511	100	450

Kaynak: <https://www.ysk.gov.tr/tr/1950-1977-yillari-arasi-milletvekili-genel-secimleri/3007>, (Erişim Tarihi:09.02.2021).

YTP seçimlerde kazandığı 65 milletvekilliğinden 2’sini Adıyaman, 1’ini Ankara, 2’sini Bingöl, 1’ini Bitlis, 2’sini Bolu, 1’ini Çanakkale, 3’ünü Diyarbakır, 1’ini Edirne, 2’sini Erzincan, 4’ünü Erzurum, 1’ini Gaziantep, 3’ünü Giresun, 1’ini Gümüşhane, 3’ünü Hatay, 1’ini İstanbul, 3’ünü Kars, 3’ünü Kastamonu, 2’sini Kırklareli, 2’sini Konya, 1’ini Malatya, 2’sini Mardin, 3’ünü Muş, 2’sini Ordu, 1’ini Sakarya, 2’sini Siirt, 5’ini Sivas, 2’sini Tekirdağ, 3’ünü Tokat, 1’ini Tunceli, 2’sini Urfa ve 3’ünü Van’dan çıkarmıştır. (Çolak, 1997, s. 80-81) 1961 Seçimlerinde YTP’nin en başarılı olduğu seçim bölgesi ise Doğu Anadolu (%34.20) ve Güneydoğu Anadolu (%38.12) bölgesidir. En az oyu ise Ege (%1.41) ve İç Anadolu (%12.37)

⁷ Seçilen YTP’li senatörler ve seçildiği iller: Adıyaman’dan HalilAğar, Bingöl’den SabriTopcuoğlu, Bitlis’ten Cevdet Geboloğlu, Bolu’dan Mehmet Rahmi Arıkan ve Mehmet Sırrı Uzunhasanoğlu, Diyarbakır’dan İhsan Hamit Tiğrel, Mehmet Azmi Erdoğan, Erzincan’dan Fehmi Baysoy, Eskişehir’den Gavsı Uçagök, Naci Toros, Giresun’dan Mehmet İzmen ve Sebahattin Orhon, Gümüşhane’den Halit Hülkü ZARBUN, Hatay’dan Sabahattin Adak, Kastamonu’dan Ahmet Nusret Tunç ve Mehmet Çamlıca, Muş’tan Ali İhsan Akpolat, Siirt’ten Abdullatif Aykut, Sivas’tan Ahmet Nihat Çekemoğlu, Ahmet Rıfat Öçten, Hasan Hulusi Söylemezoğlu ve Yusuf Ziya Önder, Tekirdağ’dan Selami Üren, Tokat’tan Osman Hacıbaloğlu, Tunceli’den Mehmet Ali Demir, Van’dan Ahmet Faruk Işıktır. bk. Erol Tuncer, *Cumhuriyet Senatosu Seçimleri*, Tesav Yayınları, Ankara 2020, s.167-188.

⁸ YTP’nin kendi tarihi ve siyasi gelişimi içinde en başarılı olduğu genel seçimlerin 15 Ekim 1961 Genel seçimleri olması nedeniyle “adayların mesleki profillerine” çalışmanın içinde yer verilmiştir.

bölgelerinden almıştır. 1961 Seçimlerinde büyük toprak sahiplerinin YTP'yi desteklediği görülmektedir. Bu aşamada önemli bir örnek olarak partinin Diyarbakır Milletvekili Yusuf Azizoğlu⁹ gösterilebilir. Azizoğlu'nun desteğiyle YTP 1961'de Diyarbakır'da %42.75'lik oy oranına ulaşmayı başarmıştır. (Çavuşoğlu, 2009, s. 169) YTP'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde oyların %30'undan fazlasını alması yerel liderlerle kurulan ilişkilerin büyük bir oy potansiyeli halinde partinin hanesine olumlu yansıdığını göstermektedir. (Rubin ve Heper, 2002, s. 122)

1961 Seçimleri hiçbir partiye tek başına iktidarı getirmezken ülkede 1965 Seçimlerine kadar sürecek olan koalisyonlar dönemini başlatmıştır. Bu dönemdeki ilk koalisyon CHP-AP hükûmeti olarak karşımıza çıkmıştır. (Karataş, 2020, s. 215) 10 Kasım 1961'de ise Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel, hükûmeti kurma görevini en çok oyu alan parti olan CHP'nin genel başkanı İsmet İnönü'ye vermiştir. Ardından 20 Kasım 1961'de CHP-AP koalisyon hükûmeti kurulmuştur. Böylece Türk parlamento tarihi içerisindeki ilk koalisyon hükûmeti kurulmuştur. AP ve CHP arasında eşit bir dağılımın olduğu bu hükûmet, 2 Aralık 1961'de güvenoyu alarak görevine başlamıştır. (Milliyet, 11 Kasım 1961, Sayı: 4116; Milliyet, 3 Aralık 1961, Sayı: 4138) Hükûmetin kurulmasından sonra siyasi havada bir yumuşama dönemine girilmiştir. Ancak bu dönem beklenildiği kadar uzun sürmemiştir. Üniversite olaylarının artması üzerine DP iktidarı tarafından 28 Nisan 1960'ta Ankara ve İstanbul'da ilan edilmiş olan sıkıyönetim 19 ay 2 gün sonra, 30 Kasım 1961'de, kaldırılmıştır. Bu uygulama normalleşme yönünde atılmış önemli bir adım olsa da asker hâlâ siyasetin üzerinden elini çekmemiştir. Ayrıca CHP ile AP arasındaki af tartışmaları da zaten hassas olan dengeleri büsbütün sarsmıştır.

YTP Seçimlerden sonra kurulan ilk hükûmette yer almamış olsada, 2. İnönü hükûmeti 25 Haziran 1962 tarihinde CHP, YTP, CKMP (Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi) ortaklığında kurulmuş ve bu hükûmet 25 Aralık 1963'e kadar görev yapmıştır. (Demir, 2018, s. 450) 2. İnönü hükûmetinde görev alan YTP'li kabine üyeleri ise ekonomik işlerden sorumlu Başbakan Yardımcısı Ekrem Alican, Devlet Bakanı Raif Aybar, Sağlık Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu, Tarım Bakanı Mehmet İzmen, Ulaştırma Bakanı Rıfat Öçten, İmar ve İskan Bakanı Fahrettin Kerim Gökay'dır. (Çolak, 1997, s. 139) Hükûmet programı ise Cumhuriyet Senatosunda bizzat Başbakan Yardımcısı Ekrem Alican tarafından okunmuştur. Ek olarak hükûmet bu programda 27 Mayıs Devrimi'nin meşruluğuna atıfta bulunma gereği de hissetmiştir. Bu hükûmette Alican'ın üstlendiği görevlerin oldukça fazla olduğu dikkat çeker. Kendisi I. Beş Yıllık İktisadi Plan'ın hazırlanmasında sorumlu olmuş ve ayrıca bakanlıklar arası iktisadi iş birliği komisyonu başkanlığı ve Yüksek Planlama Kurulu üyeliği görevlerinde bulunmuştur. Bu kapsamda YTP'nin koalisyondaki en büyük başarısı Alican başkanlığında yürütülen ülkenin planlı ekonomiye geçiş çalışmaları olarak ifade edilebilir. (Dağcı, 2003, s. 70-71) Ayrıca YTP'nin hükûmet ortağı olduğu bu dönemde 17 Kasım 1963 tarihinde yerel seçimlere gidilmesi kararı alınmıştır. İhtilalden dolayı uzun bir süre ülkede yerel seçim yapılamamış mahallî idarelere 27 Mayıs döneminde yerel yöneticiler tayinle atanmıştır. Yerel seçim öncesi bu süreçte AP'nin kazanması ihtimali düşünüldüğünde ise YTP'nin ortağı olduğu koalisyonun büyük bir darbe alacağı tahmin edilmiştir. ("Mahalli Seçimlerin Önemi", Milliyet, 14.10.1963, s. 1) 17 Kasım 1963 Yerel Seçim sonuçları incelendiğinde Adalet Partisi %46.2, CHP %37.5, YTP 6.4, CKMP %2.6 oranında oy almıştır. YTP bunun üzerine CHP ile yapılan ittifakın gerilemeye sebep olduğunu düşünerek koalisyondan (2. koalisyon hükûmeti) çekilmiş, İnönü ise 2 Aralık 1963'te istifa etmiştir ve hükûmet 1963 Yerel Seçimlerinin ardından

⁹ Yusuf Azizoğlu 1968 yılında YTP Genel Başkanı seçilmiştir. bk. *Milliyet*, 03.03.1968, s.1.

dağılmıştır. (Ahmad, 1992, s. 217) YTP'nin hükümetten ayrılmasının önemli bir nedeni olan yerel seçimler için Alican seçmenin beklenen oyu vermeyerek YTP'nin icraatını beğenmediğini düşünmüştür. (Dağcı, 2003, s. 74) Bu gelişmeye rağmen YTP'nin 2. koalisyon hükümetinde yer alarak siyasi partilerin en önemli fonksiyonlarından biri olan hükümet etme işlevini yerine getirdiği görülmüştür. (Kapani, 2019, s. 181)

1965 Seçimleri öncesinde ise 1961 Seçimlerinde görülen oligarşik eğilimin 1963 tarihli yeni bir tüzük yapılarak bir miktarda olsa aşıldığı görülmektedir. Tüzüğün 66 ve 44. maddeleri ile 4.8.1965 tarihli ön seçim talimatnamesinin 8-10. maddelerinden hareketle Genel İdare Kurulunun kanunda belirlenen %5'lik sınırlar dâhilinde merkez adayları göstermek ve aday listelerinde boş kalan yerler için aday tespit etmek konusunda yetkili olduğu anlaşılmaktadır. Ancak Genel İdare Kurulunun bu yetkileri kullanırken uyması gereken kurallar hakkında herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. (Araslı, 1972, s. 167) 2 Aralık 1963'te ise ikinci İnönü koalisyonu dağılmıştır. 25 Aralık 1963'te İsmet İnönü bağımsızların katılımı ve YTP'nin dışardan destek verdiği üçüncü İnönü koalisyonunu kurmuştur. Ancak AP'nin Haziran 1964'te yapılan Cumhuriyet Senatosu seçimlerini %60,2 oyla kazanması hükümeti düşürmek için elini güçlendirmiştir ve 6 Şubat'ta basında MP Başkanı Osman Bölükbaşı'nın mektubu yayınlanmıştır. Bölükbaşı, Ragıp Gümüşpala'nın vefatının ardından AP genel başkanlığına seçilen Süleyman Demirel'e yeni hükümeti kurması durumunda destek vereceğini açıklamıştır. Ardından Süleyman Demirel, YTP ve CKMP liderleriyle bir görüşme yaparak onlardan da destek istemiştir. Bunun üzerine 13 Şubat 1965'te yapılan bütçe oylamaları sırasında üçüncü İnönü hükümeti düşürülmüştür.

1965 Genel Seçimlerine ise ülkeyi YTP'nin ortağı olduğu 4. koalisyon hükümeti götürmüştür. 4. koalisyon hükümeti CHP dışındaki AP, YTP, CKMP ve MP'den (Millet Partisi) oluşmaktadır. Yeni hükümeti kurma görevi ise Meclisteki parti liderlerinin isteğiyle 16 Şubat 1965'te Cumhuriyet Senatosu Kayseri bağımsız üyesi Suat Hayri Ürgüplü'ye verilmiştir. Bu hükümet 4 Mart 1965'te güvenoyu alarak ülkeyi 1965 Genel Seçimlerine götürmekle görevli olan bir seçim hükümetidir. (Dağcı, 2003, s. 78) YTP'nin 1965 Genel Seçimleri öncesinde hazırladığı Seçim Beyannamesi'nde ise 1961-1965 yılları arası gelişmelerin değerlendirilerek beyannamenin büyük bir bölümünün planlı ekonomi, beş yıllık plan ve Devlet Planlama Teşkilatının yapısına ayrıldığı anlaşılmaktadır. (Yeni Türkiye Partisi Seçim Beyannamesi, 1965, s. 46) Ülkeyi 4.koalisyon hükümetinin 10 Ekim 1965 Seçimlerine götürmesi üzerine YTP'nin çok dramatik şekilde bir oy kaybına uğradığı Tablo 4'ten anlaşılmaktadır:

Tablo 4: 10 Ekim 1965 Genel Seçim Sonuçları

Parti	Oyu	%	Milletvekili
AP	4.921.235	52,9	240
CHP	2.675.785	26,7	134
MP	597.818	6,3	31
YTP	346.514	3,7	19
TİP	276.101	3,0	14
CKMP	208.696	2,2	11
Bağımsızlar	296.523	3,2	1
Toplam	9.322.672	100	450

Kaynak. <https://www.ysk.gov.tr/tr/1950-1977-yillari-arasi-milletvekili-genel-secimleri/3007>, (Erişim Tarihi: 30.01.2021)

AP bu seçimlerde oyunu %34,8'den %52,9'a çıkarmayı başarırken, CHP %36,7'den %28,7'ye düşürmüş, YTP ise oyunu %13,7'den %3,7'ye düşürmüştür. Bu sonuç YTP açısından çok büyük bir gerilemenin başladığının göstergesidir ve Ekrem Alican'ın siyasi hayatı bu sonuçlardan oldukça etkilenecektir. Çünkü kendisi YTP Genel Başkanlığını bırakma kararı

1965 Seçimlerinden sonra almıştır. (Dağcı, 2003, s. 88-90) Sonuçlar ayrıca AP'nin DP'nin tek mirasçısı olduğunu da kesin olarak kanıtlamıştır. (Özbudun, 2011, s. 37) Tek başına hükümeti kuran AP lideri Demirel ise Başbakan olmuştur. (Heper, 2011, s. 196) Demirel'in en önemli kişisel özelliği ise iyi bir hatip olması ve etkili konuşabilmesidir. Demirel yaptığı konuşmalarda halkın bütün katmanlarına ulaşabilmiştir ve kendisi seçmenlerle kurduğu ilişki neticesinde kitleleri harekete geçirmeyi başarmıştır. (Çavuşoğlu, 2016, s. 1049) Dördüncü koalisyon hükümetinde başbakan yardımcısı olarak görev yapan Süleyman Demirel süreç içerisinde özellikle TİP'in güçlenmesine ve komünizmin yükselişine dikkat çekmiştir. 29 Haziran'da AP grubunda bir konuşma yapan Süleyman Demirel, komünizmle mücadele edeceklerini, sol cereyanlara karşı olduklarını ve bu amaçla mücadelede kararlı olduklarını, Türkiye'ye komünizmin giremeyeceğini çünkü ülkenin %98'inin Müslüman olduğunu söylemiştir. Yaklaşan seçimlerde karşılarında bu "mukavemet cephesi" olduğunu ve seçimleri kazandıktan sonra da mücadelelerine devam edeceklerini belirtmiştir. (Milliyet, 30 Haziran 1965, Sayı: 6319)

Alican ise aday olduğu Sakarya'dan milletvekili seçilmek için yeterli oyu alamamış ve daha sonra parti genel merkezine tanınan millî bakiye kontenjanından milletvekili olmayı kabul etmiştir. YTP'ye tanınan kontenjandan Sevinç Düşünsel, Ali İhsan Çelikkan, İrfan Aksu, Nafiz Giray ve Raif Aybar'ın Meclise girmesi YTP Başkanlık Divanınca kararlaştırılmıştır. ("Alican Meclise Giriyor", Milliyet, 17.10.1965, s. 1) Ancak Alican millî bakiye sisteminden yararlanmayı kabul etse de 15.10.1966'da gerçekleşen YTP Kongresinde partinin 1961 Seçimlerinden bu yana oy ve üye kaybettiğini belirterek YTP Genel Başkanlığından ayrılmıştır. ("Alican YTP Genel Başkanlığı'ndan Ayrıldı", Milliyet, 16.10.1966, s. 1) Alican Genel Başkan sıfatıyla kongrede yaptığı son konuşmasında ayrılma nedenini seçim başarısızlıklarının yanı sıra lider ve idareci kadrodaki yetersizliklere ve Anayasa prensiplerinin uygulanması noktasında paydaşların inançsızlığına bağlayarak ülkenin sağ-sol şeklinde bir kutuplaşma ortamı içerisine itildiğini ifade eden bir durum tespiti yapmıştır. (Alican, Milliyet, 16.10.1966, s. 7) Alican 12 Ekim 1969 yılında yapılan genel seçimlerde ise milletvekilliği için adaylık başvurusunda bulunmamıştır. ("65 Milletvekili adaylığını koymadı", Milliyet, 29.08.1969, s.4)

İrfan Aksu Dönemi (15.10.1966 -03.03.1968)

1916 doğumlu İrfan Aksu YTP kurucu üyesidir ve IX, X ve XII. dönemde Isparta'dan milletvekili seçilmiştir. (Çevrimiçi, https://www.tbmm.gov.tr/TBMM_Album/Cilt2/Cilt2.pdf, s.861, Erişim Tarihi:18.01.2021) Ayrıca 1946 yılında yaklaşık 3 ay Yalvaç Belediye Başkanlığı görevinde de bulunmuştur. (Çevrimiçi, <https://www.yalvac.bel.tr/tarih>, Erişim Tarihi:08.02.2021) Kendisi bu görevlerine ek olarak Ekrem Alican'ın Genel Başkanlığı döneminde Genel Sekreterlik yapmıştır. (Akça ve Yüzbaşı, 2020, s. 1245) Aksu'nun YTP Genel Başkanı seçilmesi ise Alican'ın Genel Başkanlığı bıraktığı YTP 3. Büyük Kongresinde söz konusu olmuştur. Kongrede söz alan delegeler Ekrem Alican'ın ayrılmasının iyi olmayacağını ifade etmelerine rağmen Alican'ın fikri değişmemiş, Genel Başkanlıktan istifa etmiş ve kendisi sadece Genel İdare Kurulunda yer almayı tercih etmiştir. Alican'ın yanı sıra kongrede Genel İdare Kurulu üyeliğine Yusuf Azizoğlu, İrfan Aksu, Raif Aybar, Sevinç Düşünsel, Hasan Kangal, Recai İskenderoğlu, Nihat Diler, Fikri Akurgal, Mehmet İzmen, Ali İhsan Çelikkan, Süleyman Arif Emre, Azmi Erdoğan, Emin Gündoğdu, Muslih Görentaş, Kasım Kufrevi, Mithat San, Mustafa Agabilgin, Süreyya Tamay, Nihat Doğan, Nafiz Giray, Ali Karahan, Hayrettin Lüleci, Tevfik Güneşan ve Nurettin Aynuksa seçilmiştir. ("Delegeler Alican'ın YTP Başkanı Kalması İçin Israr Ediyor", Milliyet, 17.10.1966, s. 1) Bu kongrede Azizoğlu'nun da adaylığı söz konusu olmuş ancak Azizoğlu'nun aday olmayacağını açıklaması üzerine delegeler tarafından en güçlü aday Aksu olarak görülmüştür. (Çolak, 1997, s. 214) Bu süreçte 320 delegenin katıldığı kongrede başkanlığa Isparta Milletvekili ve Genel Başkan Adayı

İrfan Aksu'nun oybirliği ile seçilmesi Aksu açısından YTP'nin yeni Genel Başkanı olacağı somut bir işareti olmuştur ve ardından seçimlere geçilmiştir. (Milliyet, 16.10.1966, s. 7) Aksu 1966 yılında yapılan seçimli kongrede YTP Genel Başkanlığına seçilmiş ve çalışma arkadaşları olarak ilk etapta Genel Başkan Yardımcılıklarına Recai İskenderoğlu ile Arif Emre seçilmiştir. Genel Sekreterlik görevini ise Nihat Doğan üstlenmiştir. (Milliyet, 19.10.1966, s. 1)

Aksu dönemi doğal olarak YTP'nin muhalefet görevini ifa etmeye çalıştığı bir dönem olmuştur. YTP bu süreçte 1965 Genel Seçimleriyle birlikte ilk defa tek başına iktidara gelen AP iktidarına yönelik eleştirilerini de dile getirmiştir. Ancak YTP sola karşı başta AP olmak üzere diğer partileri iş birliğine de davet etmiştir. (Çolak, 1997, s. 214) Bu dönemde küçük partilerin birleşmesi teşebbüsleri de olmuş, CKMP adına İsmail Hakkı Yılanlıoğlu tarafından Aksu ve Osman Bölükbaşı'nın ikna edilmesi için görüşmeler yapılmıştır. ("Yılanlıoğlu Üç Küçük Partinin Birleşmesine Çalışıyor", Milliyet, 02.03.1967, s. 1) Fakat Yılanlıoğlu'nun girişimleri Aksu tarafından karşılık bulmamıştır. ("Yılanlıoğlu Üç Küçük Partinin Birleşmesine Çalışıyor", Milliyet, 02.03.1967, s. 7) Sürecin devamında YTP açısından hayati öneme sahip diğer siyasi gelişme ise AP ile birleşme meselesidir. Çünkü bu yüzden İrfan Aksu hariç Başkanlık Divanı üyelerinin istifa ettikleri anlaşılmaktadır. İstifa edenler arasında Genel Sekreter Nihat Doğan, Genel Başkan Yardımcıları Süleyman Arif Emre, Recai İskenderoğlu, Genel Sekreter Yardımcısı Ali Karahan ve Muhasip Üye Emin Gündoğdu bulunmaktadır. ("YTP Başkanlık Divanı İstifa Etti", Milliyet, 15.07.1967, s. 1) Aksu döneminde birleşme girişimleri sonuçsuz kalmış, Aksu'nun belediye başkanlığı görevine benzer şekilde Genel Başkanlık görevi de çok uzun sürmemiş ve 3 Mart 1968 tarihinde sona ermiştir. (Milliyet, 03.03.1968, s. 1) Kendisi 12 Ekim 1969 yılında yapılan genel seçimlerde de milletvekilliği için adaylık başvurusunda bulunmamıştır. (65 Milletvekili Adaylığını Koymadı, Milliyet, 29.08.1969, s. 4)

Yusuf Azizoğlu Dönemi (03.03.1968 -01.03.1970)

1917 yılında Diyarbakır'da dünyaya gelen Yusuf Azizoğlu'nun siyasi kariyeri 1946 yılında Silvan Belediye Başkanı seçilmesiyle başlamıştır. Kendisi yerel yönetim tecrübesinin ardından beş dönem Diyarbakır'dan milletvekili seçilmiş ve ayrıca ikinci İnönü hükûmetinde Sağlık Bakanı olarak görev yapmıştır. (Kutluay, 2019, s. 278) Azizoğlu YTP'de siyaset yapmadan önce ise Ekrem Alican, Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu, Dr. Ekrem Hayri Üstündağ, Mustafa Ekinci, Turan Güneş, Cihat Baban ve diğer bazı kişilerle birlikte DP'den ayrılarak HP'nin kurucu üyeleri arasında yer almıştır. (Kardaş, 2020, s. 34) Kendisi 27 Mayıs 1960 Darbesi'nin ardından ise siyasete YTP'de devam etmeye başlamıştır. Azizoğlu'nun YTP adayı olarak girdiği ilk genel seçim ise 1961 Genel Seçimleridir. Azizoğlu 1961 Seçimlerinde Diyarbakır'dan üçüncü kez milletvekili seçilerek Meclisteki çalışmalarına devam etmiştir. Kendisinin yeni dönemde YTP kurumsal kimliği altında daha aktif bir parlamenter olduğunu Azizoğlu'nun Meclis Başkanı adayı olmasından anlıyoruz. (Kutluay, 2019, s. 282) Azizoğlu Meclis Başkanlığı için yapılan seçimlerde katıldığı bütün turlarda en yüksek oyu almıştır. Ancak yeterli çoğunluğun sağlanamayarak Meclis Başkanı'nın seçilememesi üzerine siyasi tikanıklığın aşılması ve konsensüs sağlanması için adaylıktan çekilmiştir. (Meclisi Tutanak Dergisi, D.1., C.1, T.1, B.3, s. 25) Yusuf Azizoğlu'nun adaylıktan çekilmesi üzerine 1 Kasım 1961'de Fuat Sirmen Meclis Başkanı seçilmiş ve bu görevini 10 Ekim 1965 yılına kadar devam ettirmiştir. (TBMM Albümü, 2.Cilt 1950-1980, s. 769) Bu süreçte YTP partizanca tavır takınmama ilkesi gereğince ve diğer partilerle diyalog geliştirerek, iş birliği yoluyla tikanıklığın aşılmasında büyük rol oynamıştır. Geçiş dönemi olarak kabul edilen bu süreçte YTP yetkilileri Azizoğlu'nun üstüne düşen görevi yerine getirdiğini düşünmüştür. (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, D.1., C.1, T.1, B.3, s. 30)

YTP Diyarbakır Milletvekili Azizoğlu'nun Genel Başkan olması ise 3 Mart 1968 tarihinde YTP Başkanlık Divanı üyelerinin istifa etmesi üzerinedir. (Milliyet, 03.03.1968, s. 1) Azizoğlu'nun Genel Başkan seçildikten sonraki amacı her ne kadar YTP teşkilatlarını güçlendirmek olsa da onun aynı zamanda AP ve CHP gibi daha güçlü parti teşkilatları karşısında oldukça zor bir görev üstlendiği söylenebilir. (Kutluay, 2019, s. 279) Azizoğlu bu amaçla eski CHP'li Senatör Tahsin Banguoğlu'nu, Tefik Rüştü Aras'ı, Kılıç Ali ve arkadaşlarını, Cemal Hüsnü Taray'ı, Zühtü Uray'ı, Firuz Kesim'i, Bülent Uşaklıgil'i, Hadi Okan'ı, Behice Aras, Belkıs Uray, Nejat Saner, Elpida Trangopula gibi eski siyasileri YTP'ye transfer etmiştir. (Çolak, 1997, s. 225) Azizoğlu bu girişimleri dâhilinde partisini 2 Haziran 1968 tarihinde yapılan yerel seçimlere götürmüştür. Ancak bu süreçte YTP'nin 1968'de yapılan Senato seçimlerine¹⁰ girmeme kararı aldığı anlaşılmıştır. (Kutluay, 2019, s. 279) YTP'nin yerel seçimlerdeki performansı ise Tablo 5'te yer almaktadır:

Tablo 5: 2 Haziran 1968 Yerel Seçim Sonuçları

Parti	Oy Dağılımı (%)	Kazanılan Belediye Başkanlığı
AP	49.06	681
BP	1.64	-
CHP	27.90	289
CKMP	1.00	6
GP	6.62	24
MP	3.50	12
TİP	2.72	1
YTP	0.72	-
BAĞIMSIZ	6.83	230
TOPLAM	100	1243

Kaynak: D.Ali Arslan, 1963'ten Günümüze, Yerel Seçim Sonuçları Temelinde Türkiye'nin Siyasi Yapısı, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, 2007, s.9-10.

Yerel seçimlerdeki büyük başarısızlık partinin kan kaybetmekte olduğunun önemli bir işareti olsa da YTP'yi 12 Ekim 1969 Seçimlerine yine Azizoğlu götürmüştür. Seçim döneminde ise şiddet eylemleri sokağa yansımış, 1968'de Amerikan filozofunun İstanbul'a gelişi üzerine çıkan olaylar ve 1969 yılında tarihe "Kanlı Pazar" olarak geçen büyük çaplı toplumsal olaylar yaşanmıştır. (Çolak, 1997, s. 222-223) 6. Filonun Türkiye'yi ziyaretiyle başlayan eylemler 1969 yılına kadar devam etmiş ve toplumsal kutuplaşma bu yıllarda had safhaya ulaşmıştır. (Tekin ve Okutan, 2012, s. 171) Bu olumsuz ortamda seçim çalışmalarını sürdüren Azizoğlu seçim öncesi bir yandan eski Demokratların desteğini sağlama girişiminde bulunmuş diğer yandan ise 40 ilde var olan parti teşkilatının sayısını arttırmaya çalışmıştır. Her ne kadar kendisi YTP'yi bölgesel bir parti olma özelliğinden kurtarmaya çalışsa da Azizoğlu 1969 Seçimleri öncesi seçim gezisine daha önceki seçim gezilerinde olduğu gibi doğu ve güneydoğudan başlamayı tercih etmiştir. Partinin genel seçimlerdeki sloganları ise "vatandaşın sözü, YTP'nin özüdür", "YTP'ye ver oyunu, rahat ettir soyunu", "Ne yatağa hasta ne hastaya yatak amaç değildir.", "Sağlıklı, güçlü, bilgili, imanlı gençlik rejimin güvencesidir." olarak belirlenmiştir. (Çolak, 1997, s. 232-235) Genel seçim sonucu Tablo 6'da yer almaktadır:

¹⁰ 2 Haziran 1968'de yapılan seçimlerin sonucunda 1.sırayı %49,9 oy oranıyla AP, 2.sırayı %27,1 oy oranıyla CHP almıştır. 3 ve 4. sıraları GP ve MP, 5 ve 6. sıraları ise TİP ve CKMP paylaşmıştır. AP 23 ilde 38, CHP 11 ilde 13 senatör çıkarmıştır. AP sandalyelerin %71,7'sini, CHP ise %24,5'ini almıştır. **bkz.** Erol Tuncer, *Cumhuriyet Senatosu Seçimleri*, Tesav Yayınları, Ankara 2010, s.287.

Tablo 6: 12 Ekim 1969 Genel Seçim Sonuçları

Parti	Oyu	%	Milletvekili
AP	4.229.712	46,6	256
CHP	2.487.006	27,4	143
GP	597.818	6,6	15
BĞMZ	511.023	5,6	13
MP	292.961	3,2	6
MHP	275.091	3	1
BP	254.695	2,8	8
TİP	243.631	2,7	2
YTP	197.929	2,2	6
Toplam	9.086.296	%100	450

Kaynak: <https://www.ysk.gov.tr/tr/1950-1977-yillari-arasi-milletvekili-genel-secimleri/3007>, (Erişim Tarihi: 30.01.2021).

Ortaya çıkan bu sonuçlar YTP açısından 1968 Yerel Seçim sonuçlarına bir paralellik arz etmektedir. Ayrıca 1969 yılında yapılan seçimler toplumsal kargaşanın engellenmesinde yeterli olmadığı gibi hükümet içi anlaşmazlıklara ve siyasi bölünmelere de neden olmuştur ve yaşanan toplumsal gerilim ortamının yatışması noktasında bir konsensüs sağlanamamıştır. (Acar, 2018, s. 471) Azizoğlu'nun 1969 Genel Seçim sonuçları ile alakalı yaptığı değerlendirmede ise: "Bu kararı millet vermiştir. Bize düşen iş milletin kararına saygı göstermektir...Samimi temennimiz odur ki büyük partilerimiz bugüne kadarki nahoş teşebbüslerden ders alsınlar ve milli menfaatler çizgisinde yaklaşma alışkanlığına kavuşsunlar." (Milliyet, 14.10.1969, s.11) demektedir. YTP, 1969 Seçimlerinde Diyarbakır, Mardin, Muş ve Van olmak üzere dört ilden milletvekili çıkarmıştır. Diyarbakır'dan Yusuf Azizoğlu, Nazif Yıldırım, Bahattin Karakoç, Mardin'den Seyfi Güneşan, Muş'tan Nimet Ağaoğlu ve Van'dan Müslih Görentaş milletvekili seçilmiştir. (Milliyet, 14.10.1969, s. 4) Ancak seçilen isimlerden üçü daha sonra AP'ye geçmiştir. Bu gelişmenin ardından Azizoğlu YTP Genel Kuruluna istifasını sunmuştur. Azizoğlu kurul sonrası düzenlediği basın toplantısında ise istifa nedeninin seçimlerdeki başarısızlık ve sağlık problemleri nedeniyle olduğunu açıklamıştır. (Kutluay, 2019, s. 279) Kendisi sağlık sorunları nedeniyle 1 Mayıs 1970 tarihinde vefat etmiştir. (Maviş, 2019, s. 42)

Tahsin Banguoğlu Dönemi (01.03.1970 -26.01.1971)

Hasan Tahsin Banguoğlu 1904'te dünyaya gelmiştir. (Dere, 2012, s. 25) Kendisi 1943-1950 yılları arasında CHP Bingöl milletvekilliği, 1948-1950 yılları arasında Millî Eğitim Bakanı olarak görev yapmıştır. Banguoğlu 1950-1961 yılları arasında ise siyaseti bırakarak ara verdiği akademik hayatına devam etmiştir. Ardından 1961 yılında siyasete geri dönen Banguoğlu Edirne senatörü seçilmiştir. (Çevrimiçi, <https://www.tck.org.tr/corporate/1551132031.pdf>, Erişim tarihi:29.01.2021, s. 23) Banguoğlu Senatörlük görevi devam ederken, 19.03.1968 tarihinde CHP'den istifa ederek Genel Başkan Yusuf Azizoğlu'nun partiyi toparlamaya çalıştığı dönemde YTP üyesi olmuştur. (Milliyet, 20.03.1968, s.1) Kendisi partiye üye olduktan yaklaşık 2 yıl sonra 01.03.1970 tarihinde YTP Genel Başkanı seçilmiştir. (Milliyet, 02.03.1970, s. 1) Banguoğlu aslında erime süreci içine girmiş olan bir siyasi partinin Genel Başkanı olmuştur. Bu nedenle partisini Turhan Feyzioğlu liderliğindeki Güven Partisi (GP) ile birleştirerek merkez sağın güçlü bir partisi haline getirmeye çalışmıştır. Ancak bu noktada YTP'ye mensubiyeti devam etmekte olan üyelerin çoğunun DP fikriyatına çok daha yakın durduğu da unutulmamalıdır. (Bozkır, 1996, s. 137-138) Her siyasi partinin iktidara tek başına sahip olma ihtimalinin zayıf olduğu düşünüldüğünde aslında Banguoğlu'nun birleşme hamlesinin pragmatik bir tavır olduğu kabul edilebilir. (Çam,

2011, s. 416) Bu minvalden hareketle Banguoğlu dönemindeki en önemli gelişmenin GP ile YTP'nin birleşmesi süreci olduğu kabul edilebilir. YTP üst yönetimi Genel Başkan seviyesinde bu birleşmeyi desteklerken delegeler bu girişime sıcak bakmamıştır. (Bozkır, 2007, s. 285) Yapılan görüşmelere MP Genel Başkanı Osman Bölükbaşı'nın karşı olmasına rağmen Bölükbaşı gibi düşünmeyen MP'lilerin YTP ve GP üyeleriyle yaptığı görüşmeler basına yansımıştır. Bu konudaki ilk toplantı YTP Genel Merkezinde yapılmış MP' lilerden Ahmet Bilgin, İsmet Kapısız ve Faruk Önder, YTP'den bizzat Genel Başkan Banguoğlu ve Senatör Azmi Erdoğan, GP'den Turhan Feyzioğlu ve Süreyya Koç toplantıya iştirak etmiştir. Buradaki amaç olağanüstü kongreyi toplayarak birleşme kararı alınmasına yöneliktir. (Milliyet, 14.12.1970, s. 3) Ancak bu girişimlerin parti tabanı tarafından engellenmesi Banguoğlu'nun birleşmenin mümkün olmadığını görmesini sağlamıştır. Bunun üzerine Banguoğlu 26 Ocak 1971 tarihinde YTP Genel Başkanlığından istifa etmiştir. Bu gelişmeden sadece üç gün sonra Eski YTP Genel Başkanı Tahsin Banguoğlu'nun, YTP Genel Başkan Vekili Prof. Süreyya Tanay, Eski YTP Yönetim Kurulu üyelerinden Kars Milletvekili Sevinç Düşünsel, Tefvik Samurbaş, Ahmet Kadioğlu, Erdoğan Ünver, Mahir Güvenir ve Rıza Malatyalı ile birlikte oy birliğiyle Güven Partisi Genel Yönetim Kurulu üyeliğine seçildiği görülmüştür. (Bozkır, 2007, s. 285) Banguoğlu döneminden yaklaşık iki ay sonra ise 12 Mart 1971 tarihinde hükûmete muhtıra verilerek yeni bir döneme geçiş yapılmıştır. (Günel, 2006, s. 51)

Nihat Doğan Dönemi ve YTP'nin Sonu (26.01.1971 -18.03.1973)

1928 doğumlu Gazeteci ve Yazar Nihat Doğan, YTP'nin son Genel Başkanı'dır ve YTP'nin XIII. Dönem Sivas milletvekilidir. (Çevrimiçi, https://www.tbmm.gov.tr/TBMM_Album/Cilt2/Cilt2.pdf, s.886, (Erişim Tarihi:18.01.2021) Doğan, İrfan Aksu döneminde YTP'de Genel Sekreterlik görevinde de bulunmuştur. (Milliyet, 19.10.1966, s. 1) Ardından kendisi AP ile birleşmesi gerektiği fikrinin gerçekleşmemesi üzerine Genel Sekreterlik görevinden istifa etmiştir. ("YTP Başkanlık Divanı istifa etti", Milliyet, 15.07.1967, s. 1) Doğan, Tahsin Banguoğlu'ndan sonra YTP'nin kongre kararıyla kapatıldığı 19.03.1973 tarihine kadar partide Genel Başkanlık vazifesini üstlenmiştir. (Tuncer, 2002, s. 415) Ancak YTP, 12 Mart 1971 Muhtrası'ndan sonra,Doğan'ın Genel Başkanlığı döneminde hukuken siyasi bir parti niteliği taşımaya devam etse bile siyaset bilimi açısından bir siyasi parti olarak kabul edilemez. Çünkü YTP bu süreçte iktidar konusunda hiçbir iddiaya sahip değildir, parti örgütlerinin yaygınlığı kalmamıştır ve partiyle ilgili toplumsal bir dayanak bulmak söz konusu bile değildir. (Çam, 2011, s. 416) Ek olarak YTP'nin 1971 yılında TBMM'de sadece 1 temsilcisi bulunmaktadır ve Senatoda ise YTP Diyarbakır Senatörü Azmi Erdoğan'ın istifasıyla temsilcisi kalmayan parti zaten silinme düzeyine gelmiştir. Bu durumda Genel Başkan Doğan fesih kararı alarak AP ile birleşmekten başka bir çare bulamamış âdeta bu durum bir zorunluluk hâlini almıştır. Parti üst yönetiminin bir kısmı ve genel kurul üyeleri AP Genel Merkezinde yapılan "Güç Birliği" töreniyle AP'ne girmişlerdir. Bu törende Nihat Doğan iki kardeş partinin geç kalmış bir mutluluğu paylaştıklarını ileri sürmüştür. Törende konuşan Demirel ise şunu belirtmiştir:

...AP ile YTP'nin birleşmesi aslında aynı davaların davacıları olan arkadaşların bir araya gelmeleridir. Düzen,mutlak anlamda vatandaşın çoğunluğunun bir arada bulunmasıyla mümkündür. YTP'nin aldığı karar ile Türkiye'de düzene hizmet devam edecektir. Bu ortamda insan haklarına dayalı refah ve mutluluğun sağlanması da kolaylaşacaktır.

1961'de Türk siyasi yaşamına giren ve o dönemden bu yana devamlı surette bölünmeye maruz kalan YTP, AP saflarına katılmış ve bu gelişme AP'ye Senatoda sadece 1 sandalye kazandırmıştır. (Çolak, 1997, s. 247-248) Yaşanan siyasi gelişmeler, AP ile aynı zaman dilimi içinde kurulan YTP'nin Türk siyasetinde kendisine kalıcı bir yer edinemediğini göstermiştir. (Günel, 2006, s. 51)

Sonuç

27 Mayıs 1960 Darbesi'nin ardından demokrasiye yeniden geçiş sürecinde, DP'nin geride bıraktığı siyasi boşluğu doldurmak amacıyla kurulan YTP, 1961-1973 tarihleri arasında Türk siyasal hayatında varlık göstermiştir. Ancak aynı seçmen kitlesine AP ile seslenen YTP, 15 Ekim 1961 Genel Seçimleri hariç bu amacına ulaşamamıştır. AP ise 10 Ekim 1965 Genel Seçimlerinde bu boşluğu tam olarak doldurmuştur. Ülkeyi 4. koalisyon hükûmetinin 10 Ekim 1965 Seçimlerine götürmesi üzerine ise YTP'nin çok dramatik bir şekilde oy kaybına uğradığına şahit olunmaktadır. Böylece YTP'nin DP tabanına ulaşma amacı 15 Ekim 1961 Seçimleri hariç hiç gerçekleşmemiştir. YTP bu gelişmelere rağmen 1961-1965 döneminde II. İnönü hükûmetinde ve bu dönemin sonunda kurulan seçim hükûmetinde koalisyon ortağı olmayı başarmıştır ve Ekrem Alican planlı ekonomiye geçiş döneminde ekonomiden sorumlu Başbakan Yardımcı sıfatıyla ülke ekonomisine önemli katkılarda bulunmuştur.

Süleyman Demirel'in AP lideri seçilmesiyle ve akabinde AP'nin tek başına iktidar olduğu 1965-1969 arası dönemde YTP'nin bölgesel bir parti niteliğine büründüğü çalışmamızda tespit edilmiştir. Partinin zayıflamasına Ekrem Alican'ın çağdaşı olan siyasi liderlerin aksine popülist siyaset söyleminden uzak durmasında neden olmuştur. Ekrem Alican'ın sergilediği bu yaklaşım onun karizmatik bir lider hâline gelmesini engellemiştir. Çünkü kendisi siyasi popülizmden uzak söylemlere sahip olan bir siyasetçidir. Partinin zayıflamasının diğer nedeni ise YTP'nin kuruluşunun ardından başka partilerle birleşmesi gerektiği fikrinin parti içinde devamlı surette tartışılmasıdır. Bu durum parti içinde bazı hiziplerin doğmasına neden olmuştur. AP ile birleşmesi fikri parti içinde sürekli söz konusu olmuşken özellikle Tahsin Banguoğlu döneminde GP ve MP gibi küçük partilerle birleşmesi gerektiği fikrinin hayata geçirilmesine çok yaklaşmıştır ancak bu mümkün olmamıştır.

Ekrem Alican tahsilli, tecrübeli ve donanımlı bir lider olmasına rağmen MBK döneminde bakanlık yapmış olması, Cemal Gürsel'le olan yakın ilişkisi ve CHP ile kurulan koalisyon hükûmeti ve Süleyman Demirel'in karizması Ekrem Alican'ın kurucu genel başkanı olduğu YTP'yi zayıflatmıştır. Alican'ın ardından liderlik 1966'da İrfan Aksu'ya, sonrasında 1968'de Yusuf Azizoğlu'na, sonrasında 1970'te Hasan Tahsin Banguoğlu'na, son olarak da 1971'de Nihat Doğan'a geçmiştir. Bu durum partiyi sonraki yıllarda daha çoğulcu bir yapıya yaklaştırmıştır. Ancak Ekrem Alican sonrası İrfan Aksu döneminde Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisinden (CKMP) gelen birleşme önerileri reddedilmiş, YTP tabanından gelen AP ile birleşme önerileri sonuçsuz kalmış ve Başkanlık Divanı üyeleri bu duruma tepki göstererek istifa etmişlerdir. İrfan Aksu dönemi doğal olarak YTP'nin Mecliste muhalefet görevini yerine getirdiği bir dönem olmuştur. Yusuf Azizoğlu döneminde ise bazı önemli siyasiler YTP'ye transfer edilerek parti güçlendirilmeye çalışılsa da bu durum seçim sonuçlarına yansımamış ve YTP bölgesel bir parti olduğu görünümünü vermeye devam etmiştir. Yaşanan bu süreçte artık iktidar konusunda hiçbir iddiası kalmayan, parti örgütlerinin yaygınlığı tükenen ve toplumsal bir dayanak bulamayan YTP kapatılmıştır. YTP'nin fesih kararı alması geride kalan nüvelerin AP'ye katılmasına neden olmuştur.

Bu çalışmada askerî vesayet yönetiminin üstü kapalı desteğiyle kurulan siyasi partilerin Türk siyasal hayatında kalıcı bir yer edinemediği YTP örneği üzerinden tespit edilmiştir. Çünkü bu tür girişimler seçmen kitlesi yönünden siyasetin doğal mecrasına müdahale edildiği düşüncesini doğurmaktadır. Örneğin 1983'te Kenan Evren'in yönlendirmesiyle Emekli Orgeneral Turgut Sunalp tarafından kurulan Milliyetçi Demokrasi Partisi'nde de (MDP) bu duruma benzer gelişmeleri görmek mümkündür. Çünkü MDP siyasi hayatımızda sadece üç yıl varlığını devam ettirebilmiş ve ardından 1986 yılında kongre kararıyla kapatılarak tüzel kişiliğine son verilmiştir. YTP ise yaklaşık oniki yıl tüzel kişiliğini devam ettirmeyi başarmıştır.

YTP bu yönden diğer örneklerin aksine siyasal hayatta tutunmaya çalışan daha uzun ömürlü bir örnek olmuştur da bu durum çalışmanın sunucunu değiştirmemiştir.

Kaynakça

Kitaplar ve Makaleler

- Acar, H. (2018). Türk siyasal hayatında anti-demokratik bir müdahale örneği olarak 12 Mart 1971 muhtırası. İçinde H. Acar (Ed), Osmanlı Modernleşmesinden Günümüze Türk Siyasal Hayatı, Ankara, Nobel Yayınevi.
- Ahmad, F. (1992). Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980), İstanbul: Hil Yayınları.
- Akça, B., Yüzbaşı, E. (2020). Çok partili siyasete geçiş ile demokrat parti döneminde Isparta'da milletvekili seçimleri. Tarih ve Gelecek Dergisi, 6(4).
- Alkan, M.Ö. (2015). Seçim afişleri parti amblemleri ve demokrasi tarihimize dair notlar. Birikim Dergisi, 313, 114-126.
- Altınbaş, S. (2021). Türkiye'de Siyasal Parti Tipolojileri, Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.
- Araslı, O. (1972). Adaylık Kavramı ve Türkiye'de Milletvekili Adaylığı, Ankara: Sevinç Matbaası, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Arklan, Ü., Tanacı, F. (2020). Seçim kampanyalarına beyannameler bağlamında bir bakış: 31 Mart 2019 yerel seçimleri örneğinde karşılaştırmalı bir inceleme. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 11 (26), 1-29.
- Aykutalp, A. (2018). Siyasal Parti Tipolojileri ve Türkiye. İçinde A.C. Çiçek, A.Çelik ve B. Handemir (Ed), Siyasal Partiler, Seçim Sistemleri ve Türkiye, Ankara: Gece Akademi Yayınları.
- Bozkır, G. (2007). Türk siyasal hayatında Cumhuriyetçi Güven Partisi. Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, 6 (15), 275-308.
- Bozkır, G. (1996). Türk siyasal hayatında Güven Partisi-Milli Güven Partisi-Cumhuriyetçi Güven Partisi (1967-1980). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bulut, S. (2007). Muhtıra Sonrası Demokratikleşme Hareketine Örnek Model Olarak 1973 Genel Seçimleri, Ankara: Berikan Yayınevi.
- Civelekler, İ.H., Önder S. (2020). Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay'ın hayatı, kişiliği ve eserleri. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Çağdaş Düşünce Hayatı Dergisi, 3 (4), 30-66.
- Çam, E. (2011). Siyaset Bilimine Giriş, 10.Basım, İstanbul: Der Yayınları.
- Çavuşoğlu, H. (2018). 27 Mayıs 1960 Darbesinin Nedenleri ve Sonuçları Üzerine Bir Tartışma. İçinde H. Acar (Ed), Osmanlı Modernleşmesinden Günümüze Türk Siyasal Hayatı, 333-366: Ankara: Nobel Yayınevi.
- Çavuşoğlu, H. (2009). Merkez sağda 27 Mayıs ve 12 Eylül sonrası partileşme. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12 (22), 165-178.
- Çavuşoğlu, H. (2016). Süleyman Demirel'in siyasal hayatı ve kişisel özellikleri, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 21(3), 1043-1051.
- Çaylak, A., Baran, H. (2017). Türkiye'de Kemalist rejimin ordu ve anayasa ile pekişmesi ve darbeler arası dönem (1960-1970). İçinde A. Çaylak, S.A. Avcu (Ed), Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'nin Siyasal Hayatı, Ankara: Savaş Yayınevi.
- Çolak, M. (1997). Yeni Türkiye Partisi (1961-1973). (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü.
- Dağcı, G.T.T. (2003). Ekrem Alican'ın siyasal hayatı. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü.
- Demir, F. (1997). Siyasi Parti Sistemleri ve Türk Siyasi Partiler Kanunu, İzmir: Tükelmat Aş Yayınları.
- Dere, İ. (2012). Hasan Tahsin Banguoğlu'nun Milli Eğitim Bakanlığı Dönemi.

- (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Türk Araştırmaları Enstitüsü.
- Duverger, M. (1993). *Siyasi Partiler*, 4.Baskı, Ergun Özbudun (Çev), Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Gunther, R., Diamond, L. (2013). *Species of political parties: a new typology*. Sage Publications, 9 (2), 167-199.
- Günel, E. (2006). *Türkiye’de Siyasal Partiler ve Güncel Siyaset*, Ankara: Bilimadamı Yayınları.
- Handemir, B., Çelik, A. (2018). *Türkiye’de parti sistemleri*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 67 (4), .697-733.
- Heper, M. (2011). *Türkiye’nin Siyasal Hayatı*, İstanbul: Doğan Kitap.
- Heywood, A. (2017). *Siyaset*, Ankara: Adres Yayınları.
- İba, Ş. *Siyasi Partiler ve Seçim Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Kapani, Münici. (2019). *Politika Bilimine Giriş*, Ankara: Serbest Akademi Yayınları.
- Karakoç, R. (2017). *Parti İçi Demokrasi: Türkiye, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri Karşılaştırması*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karataş, M. (2020). 27 Mayıs 1960 sonrası merkez sağda bir siyasal aktör olarak Ferruh Bozbeyle ve demokratik sağ düşüncesi. *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 126 (248), 211-230.
- Kardaş, C. (2020). X ve XI. Dönem TBMM’de Diyarbakır Milletvekilleri ve Siyasal Faaliyetleri (1954-1960) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılağız, N. (2007). *Türk Siyasal Hayatı’nda 1965 Seçimleri*, Ankara: Berikan Yayınevi.
- Kutluay, O. (2019). Diyarbakır milletvekili Yusuf Azizoğlu ve meclis faaliyetleri, İçinde O. Bozan, H. Asan, H. Yıldız, M.S. Erpolat (Ed), *Tanzimattan Günümüze Diyarbakır*, Cilt 2, 277-304: Ankara: Manas Yayınları, 2019, ss.
- Maviş, M. (2019). IX. Dönem TBMM Diyarbakır Milletvekilleri ve Siyasal Faaliyetleri (1950-1954). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Özbudun, E. (1964). M. Duverger’in siyasal partileri ve siyasal partilerin incelenmesinde bazı metodolojik problemler. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21 (1), 23-51.
- Özbudun, E. (2011). *Türkiye’de Parti ve Seçim Sistemi*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Özgişi, T. (2012). *Türk Parlamento Tarihinde Cumhuriyet Senatosu*, Ankara: TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları.
- Özkan, D. (2018). 27 Mayıs Darbesi’nin Türkiye’nin ekonomik politikasına etkisi: planlı kalkınma dönemine geçiş. İçinde H. Acar (Ed), *Osmanlı Modernleşmesinden Günümüze Türk Siyasal Hayatı*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- RUBİN, B., HEPER, M. (2002). *Political parties in Turkey*, London: Frank Cass and Company Limited.
- ŞAHİN, M. (2020). Öncü: 27 Mayıs 1960 Askerî Darbesi’nin ardından çıkan bir gazetenin tarihi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 33, 251-274.
- Tekin, Y., Okutan, Ç. (2012). *Türk Siyasal Hayatı*, Ankara: Orion Kitabevi.
- Tuncer, E. (2012). *1961 Seçimleri*, Ankara: Tesav Yayınları.
- Tuncer, E. (2010). *Cumhuriyet Senatosu Seçimleri*, Ankara: Tesav Yayınları.
- Tuncer, E. (2002). *Osmanlı’dan Günümüze Seçimler (1877-1999)*, Ankara: Tesav Yayınları.
- Turgut, N. (1986). *Türkiye’de siyasal muhalefet olgusu ve anlayışı*. E. Kalaycıoğlu, A.Y. Sarıbay (Ed), *Türk Siyasal Hayatı’nın Gelişimi*, 413-460: İstanbul: Bta Basım Yayın Dağıtım Aş.

Resmi Belgeler

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivleri (1961, 13 Aralık). 30-1-0-0/48-286-1, 13.02.1961-00-00-

0000.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, C.1, Toplantı 1, Birleşim 3.
Yeni Türkiye Partisi Seçim Beyannamesi, 1965.
Yeni Türkiye Partisi Seçim Bildirisi, 1969.
Yeni Türkiye Partisi Tüzüğü ve Programı, 1963.
Yeni Türkiye Partisi Tüzüğü ve Programı, Nebioğlu Yayınevi, 1961.

Gazeteler

(1961, 22 Temmuz). Milliyet, 1.
(1961, 17 Eylül). Milliyet.
(1961, 18 Eylül). Milliyet.
(1961, 11 Kasım). Milliyet.
(1961, 03 Aralık). Milliyet.
(1963, 14 Ekim). Mahalli Seçimlerin Önemi. Milliyet.
(1965, 30 Haziran). Milliyet.
(1965, 17 Ekim). Alican Meclise Giriyor. Milliyet.
(1966, 16 Ekim). Milliyet, 7.
(1966, 16 Ekim). Alican YTP Genel Başkanlığından Ayrıldı. Milliyet.
(1966, 16 Ekim). Alican. Milliyet.
(1966, 17 Ekim). Delegation Alican'ın YTP Başkanı Kalması İçin Israr Ediyor. Milliyet.
(1966, 19 Ekim). Milliyet, 1.
(1967, 02 Mart). Yılanlıoğlu Üç Küçük Partinin Birleşmesine Çalışıyor. Milliyet.
(1967, 15 Temmuz). YTP Başkanlık Divanı İstifa Etti. Milliyet.
(1968, 20 Mart). Milliyet, 1.
(1968, 03 Mart). Milliyet, 1.
(1968, 20 Mart). Milliyet, 1.
(1969, 29 Ağustos). 65 Milletvekili Adaylığını Koymadı. Milliyet.
(1969, 14 Ekim). Milliyet, 1.
(1969, 14 Ekim). Milliyet, 4.
(1970, 02 Mart). Milliyet, 1.
(1970, 14 Aralık). Milliyet, 3.
(1961, 14 Şubat). Öncü, 1.
(1961, 15 Şubat). Öncü, 1.
(1961, 25 Şubat). Öncü, 1.
(1961, 10 Mart). Öncü, 1.
(1961, 12 Mart). Öncü, 1.
(1961, 14 Mart). Öncü, 1.

İnternet Kaynakları

Medyabar.com, Erişim Tarihi: 18.01.2021, <https://medyabar.com/roportaj/2753213/40-soruda-ekrem-alican-ve-adapazari>.
TBMM, Erişim Tarihi: 18.01.2021, https://www.tbmm.gov.tr/TBMM_Album/Cilt1-4.pdf.
TBMM, Erişim Tarihi: 18.01.2021, https://www.tbmm.gov.tr/TBMM_Album/Cilt2/Cilt2.pdf,s.886.
TBMM, Erişim Tarihi: 18.01.2021, https://www.tbmm.gov.tr/TBMM_Album/Cilt2/Cilt2.pdf,s.861.
Türk Coğrafya Kurumu, Erişim Tarihi: 18.01.2021, <https://www.tck.org.tr/corporate/1551132031.pdf,s23>.
Yalvaç Belediyesi, Erişim Tarihi: 18.01.2021, <https://www.yalvac.bel.tr/tarih>.

Ek 1: YTP'nin Kurucuları

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Y E N İ T Ü R K İ Y E P A R T İ S İ :

KURULUŞU : 15.2.1961

K u r u c u l a r :

İrfan Aksu	Doktor, Eski İsparta Mebusu
Ekrem Alican	Kurucu Meclis Üyesi, eski Maliye Bakanı
Halif Aybar	Eski Bursa Mebusu
Hikmet Balbez	Profesör, Avukat
Esat Eğilmez	Em.Tabib General
Hasan Kungal	Avukat, eski Tokat Mebusu
Sarri Öktem	Em.Tümgeneral
Mithat San	Y.Elektrik Mühendisi, eski Bursa Mebusu
Cahit Talas	Eski Çalışma Bakanı.Profesör
Aydın Yalçın	Profesör

5

030	01			42	226	1	
-----	----	--	--	----	-----	---	--

Kaynak: BCA,30-11-1-0/163-23-11,14.10.1943-00-00-0000.

Ek 2 .YTP Kurucuları ile İlgili Detaylı Bilgi

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
HÜRRIYET ARŞİVİ

Y E N İ T Ü R K İ Y E P A R T İ S İ

KURULUŞU: 13.2.1961

K u r u c u l a r

İRFAN AKSU:

Halen Bahçelievler,7.cadde,17 numarada ikamet etmekte olup Yalvaç 1916 doğumludur.Tıp Fakültesi mezunudur,doktorluk yapmaktadır.1954-1957 devresi Isparta D.P.Millet Vekili seçildiği öğrenilmiştir.

EKREM ALİ CAN:

Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunu olup evli ve iki çocuk babasıdır.1916 doğumludur.Demokrat Partinin 10.cu devre Sakarya Mebusu iken ayrılarak Hürriyet Partisini kurduğu,inkılâbı müteakip bir müddet Maliye Bakanlağı yaptığı ve istifa ederek ayrıldıktan sonra Kurucu Meclise aza seçildiği,Yeni Türkiye Partisinin Kurucusu ve aynı zamanda bu Partinin Başkanı olduğu,anlaşılmıştır.

RAİF AYBAR:

Aslen Bursa Karacabey 1915 doğumludur.Hukuk ve Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunudur.Evli ve iki çocuğu vardır.Halen Avukatlık yapmaktadır.1954-1957 D.P.Bursa Milletvekili seçildiği ve bilâhare Demokrat Partiden ayrılarak Hürriyet Partisine girdiği öğrenilmiştir.

HİKMET BELBEZ:

Aslen İstanbul'ludur.Bir müddet Ticaret Mahkemesi Reisliği yapmış,bilâhare Hukuk Fakültesine profesör olarak girmiştir.Bu yerde öğretim üyesi olarak bulunmakta iken 147 ler arasında olduğu anlaşılaraq bu vazifesinden çıkarılmıştır.Sabık Cumhurbaşkanı Celâl Bayar'ın Umumi Kâtipliğini yapan Fikret Belbez'in kardeşidir.Halen İş Bankası Genel Müdürlüğü Hukuk Baş Hukuk Müşavirliğini yapmaktadır.Fakülte muhitinde şimdiye kadar hiçbir suretle siyasetle meşgul olmadığı,esinin evvelce Hürriyet Partisine girdiği öğrenilmiştir.

030	01			12	226	1
-----	----	--	--	----	-----	---

2

ESAT EĞİLMEZ
ESAT EĞİLMEZ
ESAT EĞİLMEZ

ESAT EĞİLMEZ:

Mehmet oğlu, 1320 İstanbul doğumludur. Çanakkale nüfusuna kayıtlıdır. Evli ve çocuksuzdur. Halen Kavacık Subayevleri, Kemalettin Sami Paşa caddesi, 19 numaralı kendi evinde ikamet etmektedir. DYP iktidarı zamanında "3. ordu emrine tayin edilmiş ise de gitmediği ve D. Partiye son derece bağlı bulunduğu, halen Jandarma Genel Komandanlığı Başhekimisi olarak tayin edildiği öğrenilmiştir.

HASAN KANGAL:

Balıkesir 1916 doğumludur. Hukuk Fakültesi mezunu olup Avukatlık yapmaktadır. 1954-1957 yılları arası D. P. Tokat Milletvekili seçildiği ve D. Partiye bağlı bulunduğu, sabıklar zamanında Parti nüfuzundan istifade ettiği söylenmektedir.

Sırrı Öktem:

Emekli Topçu Tüm. General olup Kavaklıdere, Bestekâr sokak, No:66/11 de ikamet eder. İnkilâbı müteakip emekliye sevkedilmiş ve Yeni Türkiye Partisine intisabetmiştir.

MİTHAT SAN:

Yüksek Elektrik Mühendisi olup Nebusevlerâ, Süslü sokak, No:28 de ikamet etmektedir. İnkilâbı müteakip emekliye sevkedilmiştir. Karısının Alman ırkından olduğu söylenmektedir. Nizip 1320 doğumludur.

CAHİT TALAS:

Aslen Trabzonlu'dur. Halen Çalışma Bakanidir. Aynı zamanda Siyasal Bilgiler Fakültesinin Dekanlığının da uhdesinde bulunduğu öğrenilmiştir. Her bakımdan mazbut bir kimse olduğu söylenmektedir.

AYDIN YALÇIN:

Kavaklıdere, Kuleli sokak, No:17 de ikamet etmektedir, evlidir. Siyasal Bilgiler Fakültesinde Doçent iken aynı Fakültenin Dekanı olan Turhan Feyzioğlu'nun istifası üzerine kendisi de hemen istifea etmiş ve Hürriyet Partisine intisabetmiştir. Bilâhâre bu Partiden ayrılarak şehrimizde intişar etmekte olan Üncü gazetesinin Başyazarlığını yaptığı, eşi Nilüfer'in de bu gazetenin ortaklarından bulunduğu, siyasi fenalığının görülmediği, inkilâbı müteakip Profesörlüğünün tasdik edildiği öğrenilmiştir.

030	01			17	285	
-----	----	--	--	----	-----	--

Ek 3. Yeni Türkiye Partisi Amblemi

Kaynak: Yeni Türkiye Partisi Seçim Beyannamesi, 1965, <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/handle/11543/789>,
(Erişim Tarihi: 19.01.2021)

Ek 4.YTP'nin Seçim Afışı

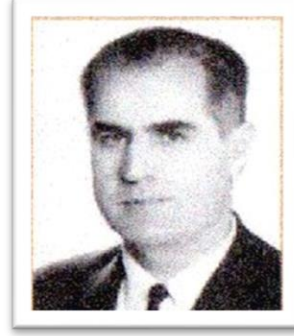

Kaynak: Mehmet Ö.Alkan,Seçim Afişleri Parti Amblemleri ve Demokrasi Tarihimize Dair Notlar,Birikim Dergisi,s.109.

Ek 5: YTP Genel Başkanları

(1) Ekrem Alican (1916-2009)
Kaynak: TBMM Albümü,2.cilt,1950-1980, s.818.

(2) İrfan Aksu (1916-2009)
Kaynak: TBMM Albümü,2.cilt,1950-1980, s.861.

(3) Yusuf Azizoğlu (1917-1970)
Kaynak: TBMM Albümü,2.cilt,1950-1980, s.917.

(4) Hasan Tahsin Banguoğlu (1904-1989)
Kaynak:<https://www.tck.org.tr/corporate/1551132031.pdf>,s23.

(5) Nihat Doğan (1928-2003)
Kaynak.:https://www.tbmm.gov.tr/TBMM_Album/Cilt2/Cilt2.pdf,s.886

Ek 6: Ekrem Alican ve YTP'nin Siyasi Faaliyetleri ile İlgili Fotoğrafları

Yeni Türkiye Partisi Genel İdare Kurulu Üyeleri 20 Şubat 1961 tarihinde AnıtKabire Çelenk bırakırken
Kaynak: Öncü,21 Şubat 1961, s.1

Ekrem Alican'ın 20 Nisan 1961 tarihli sohbet toplantısından bir görünüm
Kaynak: Öncü,21 Nisan 1961, s.1

İzmir Karşıyaka İlçe Kongresinden Ankara'ya dönerken solda Ekrem Alican ve sağda Genel İdare Kurulu Üyesi ve İstanbul İl Başkanı Prof. Fahrettin Kerim Gökay
Kaynak: Öncü,2 Eylül 1961, s.1.

YTP'nin tüzük hazırlığı toplantısından Hikmet Belbez (solda) ve Aydın Yalçın (sağda) ayrılırken
Kaynak: Öncü,13 Şubat 1961,s.1.